

550 let mestnih pravic Kočevja

Foto: Vasja Marinč

Na prvi petek po veliki noči oziroma 19. aprila 1471 je cesar Friderik III. novozgrajenemu naselju na desnem bregu reke Rinže podelil mestne pravice: "Odrejamo, da se bo imenovala omenjena utrdba od zdaj naprej za vse večne čase mesto Kočevje." V teh stoletjih je Kočevje doživelo marsikaj: vojaške vpade, izkoriščevalske gospodarje in kmečke punte, preseljevanja ter moč krute narave, a je Kočevar vedno znova dokazoval svojo trdoživost. Kruh je mnogokrat moral služiti zdoma, krošnjarja so poznali v številnih deželah cesarstva ter tudi onkraj, če ni šlo drugače, je srečo iskal tudi na drugi strani oceana. Daleč največje spremembe je Kočevje doživelo po drugi svetovni vojni, ko je izgubilo večino prebivalcev, vojna vihra pa je popolnoma razdejala mesto. Vzponov in padcev je kočevski duh že vaje, danes pa mesto počasi, a vztrajno napreduje v vse pomembnejše regionalno središče.

"Vedeli smo, da moramo ukrepati sami"

"Uspešen sistem ima veliko elementov, predvsem je pomembna dobra komunikacija," o učinkovitem sistemu cepljenja v kočevskem zdravstvenem domu povesta tokratna sogovornika, direktorica Polona Vidič Hudobivnik ter vodja cepilnega centra Primož Velikonja. Ključ do uspešnega spopadanja z epidemijo sta pravočasno ukrepanje in dobra lokalna organizacija, sogovornika pa poudarjata, da je izjemno pomembno zaupanje ljudi ter natančno informiranje. Spregovorili smo o trenutni epidemiološki sliki Kočevja, posledicah, ki jih bo epidemija pustila za seboj, o tem, ali je mogoče kočevski recept uporabiti tudi v drugih okoljih, kakšno je sodelovanje na državni ravni ter o preobremenjenosti, s katero se srečujejo zdravstveni delavci.

Foto: Žarko Nanjara

Ali bo v pragozdovih dovoljena sečnja?

► stran 2

Meščani že 550 let

► stran 4

Virus neenakosti

► stran 5

Cepilni center Kočevje

► stran 6

Javna razgrnitev osnutka Občinskega prostorskega načrta

► stran 8

Zdravje

► stran 12

Novi podjetniški inkubator v coni LIK

► stran 18

Študenti v času pandemije

► stran 19

Pozor, hud pes!

► stran 24

Gasilski dom v Dolgi vasi

► stran 27

Ali bo v pragozdovih dovoljena sečnja?

Nedavni predlog sprememb uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, ki ga je ministrstvo za kmetijstvo objavilo konec februarja, je močno razburil strokovno javnost. Z uveljavitvijo bi bilo v gozdnih rezervatih dovoljeno izvajanje ukrepov proti širjenju podlubnikov, med njimi tudi sanitarna sečnja v primerih, kjer bi ti povzročali ekonomsko in ekološko škodo na sosednjih gozdovih, ukrepi pa bi bili omejeni na obmejni 100-metrski pas.

Predlog, ki je šel v medresorsko usklajevanje brez predhodne javne obravnave, je v nasprotju z Nacionalnim gozdnim programom, so zapisali v mreži nevladnih organizacij za trajnostni razvoj Plan B. Ta program je ključni strateški dokument za upravljanje gozdov, so zapisali v spo-

ročilu za javnost: "V njem je zapisana jasna usmeritev, da je treba ohranjati mrežo gozdnih rezervatov in jo tudi primerno razširiti."

Na oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire na Biotehniški fakulteti uredbi odločno nasprotujejo. "Sprejetje uredbe bi pomenilo bistveno znižanje standardov varovanja gozdnih rezervatov, s tem pa tudi varovanja narave na ravni Slovenije," so zapisali v mnenju, ki so ga naslovili na vlado. Poudarjajo, da razumejo težave zasebnih lastnikov gozdov, ki mejijo na rezervate, vendar bi bilo smiselno tovrstne primere obravnavati posebej.

Na Zavodu za gozdove Slovenije poudarjajo, da niso bili ne pobudnik in ne pripravljavec spremembe uredbe, niti jih o predlaganih spremembah

ni nihče vprašal za mnenje. Stališče Zavoda za gozdove Slovenije je, da je poseganje v naravni razvoj gozdov, uvrščenih v gozdne rezervate, tudi z ukrepi varstva gozdov, nedopustno.

"Na Kočevskem opazujemo, da gre pretežno za obraten proces, podlubniki se iz okoliških gozdov širijo v rezervate," je povedala vodja Območne enote Kočevje Katja Konečnik. "Večjega vpliva, ki bi ga pojav podlubnikov v gozdnih rezervatih imel na širjenje v okolico, nismo zaznali." Do zdaj so se s pojavom podlubnika srečali na primerih gozdnih rezervatov Reško jezero, Kamenj zid, Iška in Željnske jame – v rezervatih z blažjim režimom zaščite. "V vseh teh primerih smo procese prepustili naravnemu razvoju, v okoliških gozdovih pa poskrbeli za

intenzivnejši monitoring in preprečevalne ukrepe," je še povedala Konečnik. Kočevski pragozdovi, na katere bi se nanašala sprememba uredbe, imajo nizke deleže smreke, z izjemo Prelesnikove koliševke, kjer so že imeli primer manjšega žarišča, ki pa se ni razširilo v jedro same koliševke ali vplivalo na širjenje podlubnikov v okolici rezervata.

O predlogu so člani odbora Državnega zbora za kmetijstvo na zahtevo stranke SD razpravljali 12. aprila, kjer je minister Jože Podgoršek dejal, da z več deležniki že iščejo ustrezne rešitve za obrambo gozdnih rezervatov pred podlubnikom. Sklep, da bi uredbo umaknili in za reševanje problematike uporabili vse druge možne ukrepe, pa so zavrnil.

Ž. N.

Organizacijo cepljenja v Kočevju si je ogledal minister Tonin

Kako je cepljenje organizirano v Kočevju, si je konec marca na terenu, pri Športni dvorani Kočevje, ogledal minister za obrambo Matej Tonin, v družbi župana dr. Vladimira Prebiliča in poveljnika občinske Civilne zaščite Antuna Gašparca. V tistem tednu je namreč potekalo tudi cepljenje pripadnikov Slovenske vojske, ki se odpravljajo na misijo.

Na sami lokaciji sta direktorica ZD Kočevje Polona Vidič Hudobivnik in vodja cepljenja Primož Velikonja podrobno pojasnila celotno organizacijo in potek dela, cepilno mesto

Foto: arhiv Občine Kočevje

so si skupaj tudi ogledali. Delo štaba CZ Občine Kočevje je predstavil

poveljnik Antun Gašparac, ki je izpostavil pomoč Rdečega križa

Kočevje in prostovoljcev. Minister je ob zaključku obiska izrazil svoje zadovoljstvo in pohvalil celotno organizacijo, predvsem pa vse ki v delovanje sistema vlagajo velike napore. Izpostavil je, da je sistem cepljenja v Kočevju primer dobre prakse, ki ga velja prenesti tudi v druge občine. Ob tej priložnosti je župan skupaj z ministrom podelil tudi bronasta znaka Civilne zaščite, ki sta ju na državni ravni prejela Tim Osmak in kolektiv Zdravstvenega doma Kočevje.

K. G.

Očistimo Kočevsko 2021

Za nami je še ena čistilna akcija Očistimo Kočevsko, že 14. po vrsti, v kateri ni manjkal nihče, ki ima vsaj malo posluha za naravo. Skoraj 1.100 prostovoljcev se je dobre volje in z velikim zanosom pognalo v odpadke ob cestah, sprehajalnih in kolesarskih poteh, otroških igriščih, pa tudi na divjih odlagališčih v gozdu.

Že v tednu pred samim dnevom D, 27. marca 2021, so se z odpadki spopadli vrtci in šole, veliko zavodov, društev in tudi nekatera podjetja. Pohvala in hvala vsem. Prav tako si pohvalo in zahvalo zaslužijo vsi posamezniki v vaseh in tudi tisti, ki so se v boj z odpadki podali v soboto s ploščadi.

Lahko rečemo, da je bilo mesto Kočevje skorajda prečesano po dolgem in počez. Vaščani so poskrbeli za vaška središča in smetišča,

Foto: Komunala Kočevje

vaške ceste in poti. Hvala kočevskim predstavnikom podjetja CGP, d. d., ki so že v soboto poskrbeli za prevoz zbranih odpadkov ob glavnih cestah do zbirnega centra, skoraj 2 toni jih je bilo. Dobrih 18 ton odpadkov so z

zbirnih točk pobrali zaposleni Komunale Kočevje.

Resnična hvala prav vsem sodelujočim, ki so kakorkoli dali svoj pečat in pripomogli k doseganju zastavljenega cilja. Hvala vsem, ki se trudijo za

čisto okolje.

Akcija je bila večinoma usmerjena v čiščenje občestnega sveta, zato prevladuje embalaža pijač (pivo, energijske pijače, voda idr.) in hrane, cigaretni ogorki ter papirnati robčki. Na posameznih lokacijah so nas pričakali deli avtomobilov (razstavljeni plastični deli avtomobilov), gume, kosovni odpadki iz gospodinjstva, pod kupi odpadkov so bile skrite tudi barve.

Ob vseh možnostih pravilnega ravnanja z odpadki, ki so danes na voljo občanom, si težko zamišljamo, kaj vodi tiste, ki odpadke še vedno odmetavajo skozi okna avtomobilov ali jih vozijo v gozd. Glede na naraščajočo količino pločevink piva in energijskih pijač ob cestah se prav tako lahko vprašamo, koga je treba vzgajati: otroke ali njihove starše.

S. K.

80. obletnica ustanovitve OF

Epidemija koronavirusa je žal pošteno omejila tudi naše delovanje v Združenju borcev za vrednote NOB Kočevje. Vendar smo na seji skupščine združenja, ki smo jo izpeljali po predpisih NIJZ, kljub temu sprejeli koledar prireditev in svečanosti. Po sprejetem programu smo se poklonili spomenu padlim borcem 9. kočevske brigade v Makošah pri Lipovcu 20. marca. Delegacija s praporščakom je pri spomeniku položila cvetje in prižgala sveče.

V programu dela je tudi skrb za spomenike in spominska obeležja, s katerimi se spominjamo dogodkov in

žrtev druge svetovne vojne. Naš največji in najpomembnejši je spomenik osvoboditve v središču mesta, ki je bil postavljen 3. oktobra 1953 ob 10. obletnici zasedanja kočevskega zbora odposlancev slovenskega naroda. Spomenik simbolizira idejo borbe, osvoboditve in obnove. Idejni projekt je zasnoval akademski slikar Zoran Didek. Osrednja skulptura je delo akademskega kiparja Božidarja Pengova, ki je izdelal tudi skupino Mlaj. Stranske skulpture so izdelali akademski kiparji: Lojze Lavrič (Mati s kurirčkom), Marjan Keršič (Borec s puško) in Stane Keršič (Bombašica).

Zob časa je naredil svoje in potrebna je celovita obnova.

Letos bo poudarek na praznovanju 80. obletnice ustanovitve osvobodilne fronte slovenskega naroda. Naša osrednja prireditev bi bila tradicionalno ob prazniku dneva upora proti okupatorju, 27. aprila, na Preži pri Kočevski Reki, a je glede na okoliščine ni mogoče načrtovati. V skladu s tem pri spomeniku, kjer je ravno na ta dan leta 1942 italijanski okupator zverinsko usmrtil 16 borcev in aktivistov, pripravljamo polaganje venca in prižig sveč ob častni straži SV.

Jože Oberstar

Uvodnik

Ameriška psihologa Bibb Latané in John M. Darley sta v šestdesetih letih prostovoljce pozvala, naj rešijo neki vprašalnik. Namestila sta jih v sobe, posamezno ter v skupinah po dva in tri. Vsebina vprašalnika za poskus ni bila pomembna, saj se je test skrival drugje: po nekaj minutah, ko so prostovoljci vestno izpolnjevali vprašalnike, se je iz kota sobe začel valiti dim. Raziskovalca sta želela ugotoviti, kakšna bo reakcija testnih subjektov na določen dogodek, če so sami ali v skupini. Rezultati so bili presenetljivi. Prostovoljec, ki je bil sam v sobi, je hitro ugotovil, da nekaj ne štima, začel raziskovati težavo in poskušal nekaj ukreniti. Drugače pa je bilo v testni sobi z več udeleženci – več je bilo udeležencev, počasnejši je bil njihov odziv. V sobi z dvema prostovoljcem je le eden od desetih takoj sprožil preplah, preostali so nadaljevali delo, čeprav so se jim zaradi dima začele solziti oči. Še huje je bilo v sobi s tremi ljudmi, le eden od 24 udeležencev je opozoril na napako, drugi pa so se pretvarjali, kot da se ni nič zgodilo.

Na debatah, ki temeljijo na participaciji udeležencev, se pogosto zgodi, da predavateljevemu vprašanju sledi mučna tišina, saj se nihče ne želi izpostaviti, mogoče iz sramu ali pa mislimo, da bo naš predlog izzval neodobranje. Pogosto se tudi zgodi, da tišino prekine nekdo s popolnoma neumestnim predlogom in začne dolgovoziti, kar še toliko bolj ubije vzdušje. Mogoče se zanašamo, da bo reagiral nekdo drug, mogoče tisti, ki bi v tej situaciji reagiral bolje, v vsakem primeru pa nam množica daje zatočišče. Mogoče se želimo izogniti travmi ali pa smo popolnoma zadovoljni z njegovim dojemanjem sveta in bi ga drugačno mnenje le vznemirilo.

Britanski politik lord Molson naj bi izjavil: "Pogledal bom vsak dodaten dokaz, da bom potrdil mnenje, do katerega sem se dokopal." To je ena sorta politika – druga pa je tista, ki sem jo omenil v prejšnjem odstavku.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

V Knjižnici Kočevje zbiramo spomine

Se še spomnite jedi, ki niso smele manjkati ob poroki ali za božič? Iz česa ste naredili velikonočne butare? Katere pesmi ste peli ob žetvi in košnji? Še znate napovedati dobro letino?

V preteklosti smo ljudje veliko bolj živeli v sožitju z naravo. Človek se je ravnal po soncu in luni, kar se kaže predvsem v slovenskih šegah in navadah. Vsakodnevno delo na polju in obeleževanje različnih praznikov je narekovalo tudi prehranjevalne navade. Za veliko noč ni smel manjkati velikonočni kruh ali pogača, žetvi je obvezno sledil likof, največ porok pa je bilo v kulinarčno bogatem pustnem času.

Če želite z nami deliti fotografije, dokumente, predmete ali spomine, pove-

Poroka Martina in Ane Selan, Fara 1938, na harmoniki Martin Papež iz vasi, posedovala Papež Marija • Foto: arhiv Knjižnice Kočevje

zane s šegami in navadami kraja, kot so pustovanje, poroke, rojstvo, krst, martinovanje, setev, koline, ličkanje koruze, mlatev ipd., vas vabimo k sodelovanju in vas prosimo, da od četrta, 22. aprila, na svetovni dan zemlje, svoje spomine pri-

nesete na oddelek za odrasle Knjižnice Kočevje. Zbiranje spominov na temo Šege in navade našega kraja pa bo potekalo tudi pozneje, vse do konca leta 2021.

Če do nas ne morete, nas pokličite na telefonsko številko 01 8931 320 in dogovorili se bomo za individualni obisk.

Vaše zgodbe si bomo v knjižnici zapisali, gradivo pa digitalizirali in vam ga vrnilo. Zbrano digitalizirano gradivo bomo shranili v svojem arhivu in ga delno uporabili za pripravo novih digitalnih zbirk na spletnem portalu digitalizirane kulturne dediščine slovenskih pokrajin Kamra.

Vsaka zgodba šteje pri snovanju življenjske zgodbe našega kraja!

Cirila Pekica

Žena s škafom

Žena s škafom, kip Matije Glada, je skoraj 40 let pozdravljala otroke v vrtcu Čebelica na Ljubljanski cesti. Zaradi gradnje novega vrtca se je morala preseliti tudi lesena skulptura, na kateri so opravili konzervacijo in stabilizacijo površinskega sloja, kip je bil prebarvan ter našel novo mesto na levem bregu Rinže ob Kmečkem trgu.

Matija Glad, doma iz Banja Loke, je za sabo pustil bogato zbirko rezbarij, kipov in lutk in je, čeprav ni imel primerne izobrazbe, nepogrešljiv del kočevske lutkarske zgodovine, ki je dolga leta z ročno izdelanimi lutkami razveseljeval otroke. Pokojni kočevski kipar Stane Jarm, ki je Glada zelo cenil, je o njem zapisal: "Grobe

Foto: Žarko Nanjara

figure enostavnih oblik, ki pričajo o izvornem čustvovanju preprostega, vendar globoko čustvenega človeka," njegove podobe pa s svojo naivno

enostavnostjo oblik govorijo o težkem življenju nekdanjih ljudi na Kostelskem.

Ž. N.

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je **rok za oddajo prispevkov** za majsko številko **10. 5. 2021**. Gradivo pošljite na naslov **info@kocevski.si**.

Meščani že 550 let

Po turškem vpadu leta 1469, ko je bil kočevski trg požgan in izropan, so prebivalci na cesarjev ukaz postavili novo naselje na desnem bregu Rinže, ki so ga utrdili z obzidjem in štirimi obrambnimi stolpi, s prekopom pa so breg okljuke spremenili v otok. Cesar Friderik III. je 19. aprila 1471 Kočevje povzdignil v mesto.

Originalna listina o ustanovitvi in pravicah mesta Kočevja je zgorela v velikem požaru leta 1596, ko je zgorel ves arhiv. Besedilo je ob potrditvi mestnih pravic leta 1642 spet podal cesar Ferdinand III. v privilegijski knjigi, ki jo hrani Pokrajinski muzej Kočevje. Z njim je Friderik prebivalcem in podložnikom ter njihovim potomcem in dedičem podelil meščanske pravice: "Dajemo in izkazujemo jim tudi milost, povzdigujemo, ustanavljamo, izvajamo, podeljujemo ter tudi vedoma odredimo z močjo tega pisma, da se bo imenovala omenjena utrdba od zdaj naprej za vse večne čase mesto Kočevje." Prebivalci so prejeli pravice in svoboščine pri ukvarjanju z obrtjo, trgovanju z mitnicami in carinami, pravico do mestnega sveta in volitev za sodnike, Kočevarjem pa je dovolil imeti štiri letne sejme in dva cerkvena. Listina določa tudi grb s sv. Jernejem na modro-beli podlagi, mesto pa je dobilo srebrn pečat z obrobni napisom: "Sigillum civitatis in Kotschew 1471".

Kočevsko prebivalstvo so skozi zgodovino spremljali vojni vpadi, kruti gospodarji, neusmiljena narava in težke razmere. Pod Ortenburžani so imeli kočevski kmetje privilegiran položaj pri dajatvah in tlaki, ki so ga dobili ob naseljevanju s krčenjem gozda, ter svobodno dedno posest, ki so jo lahko prodajali. Njihov položaj se je poslabšal pod oblastjo Celjskih grofov, ki so po izumrtju Ortenburžanov leta 1418 postali gospodarji Kočevske, ter pozneje pod najemniki, ki so jim Habsburžani dajali kočevsko gospostvo v najem. Kočevska je bila kot obmejna pokrajina mnogokrat oslabiljena zaradi vpadov, kot gospodarsko pomoč pa je avstrijski cesar Friderik III. leta 1492 podelil prebivalcem pravico krošnjarenja. Sloves kočevskega krošnjara se je razširil po tujini, krošnjarenje je pospešilo obrt in trgovino, a je imelo zaradi poznejšega izseljevanja in opuščanja poljedelstva neugodne posledice. Po usihanju trgovine z domačo robo so začeli trgovati tudi z drugim blagom, postali so kostanjarji po velikih mestih Avstro-Ogrske in južne Nemčije ter prodajali slaščice in ponujali igre na srečo. Moški so se s 'havziranja' enkrat letno vračali k družinam, med večjimi kmečkimi opravili, konec avgusta pa spet krenili zdoma.

Kočevar se rad pohvali s svojim

značajem, kljub težkemu življenju v teh krajih si je hotel postlati, kakor mu je bila volja, kar ni naletelo na razumevanje gospode. Ivan Simonič v zborniku Razprave o Kočevski in njenih ljudeh iz leta 1939 nameni tudi nekaj ostrih besed o značaju Kočevarjev, kot najznačilnejšo lastnost pa poudari kupčijo in potovanje – "Handel und Walden". Na ta življenjski slog naj bi jih razvadilo krošnjarstvo, Simonič pa jim očita, da radi iščejo lahek zaslužek: "Radi svojih krošnjarskih potovanj postane Kočevar izkušen in domišljav ter hodi ponosno in samozavestno. Oblači se lepše kot Slovenci in so mu ljube hlače doko-lenke ali irhaste hlače. Tschinkel piše, da Kočevar tudi je in pije obilneje, nego mu nudi kmečki stan v tako skopi pokrajini. Radi svoje domišljavosti si kočevski kmet s kmetijo noče toliko prizadevati kot sosednji slovenski kmet ter hoče lagodno in veselo živeti."

Ne skopari z grajo Kočevarjev, saj naj bi bili leni lastniki kmetij. Po značaju naj bi bili bolj flegmatični, vestni in resni, a bolj okorni v mišljenju in brez poetične nadarjenosti. Krošnjarsko življenje naj bi prispevalo tudi k usihanju vere, če že niso bili versko brezbrizni, so pa bili vraževerni, o čemer je poročal že Valvasor, kako so ob nevihtah rotili boga, naj jim prizanese. Valvasor je kot značilnost Kočevarjev poudaril njihovo plaho in boječo naravo, zaradi česar naj ne bi bili dobri vojaki, a so Kočevarji svojo hrabrost dokazali na področjih, ki pa niso bila najbolj pogodu fevdalnim

gospodom.

To je na svoji koži izkusil tudi grof Jurij Thurn, zakupnik kočevskega gospostva in gospodar gradu Fridrihtaj, čeprav so ga številni opozarjali na najhujše. Vest o njegovem krutem ravnanju s podložniki je zaneslo tudi do cesarja Maksimilijana. Grof je samovoljno uvajal nove in zviševal stare dajatve, kmetom prepovedal nabiranje lesa v gozdovih in ignoriral deželno sodišče, pred njegovim nasilništvom in ropanjem pa niso bila varna niti posestva pleterskega samostana niti cesarski mitničar v Kostelu. Leta 1515 so kmetje prijeli za vile, ga ubili in zaneli največji slovenski kmečki upor, združeni v kmečko zvezo pa so nabrali 80 tisoč somišljenikov in zahtevali 'staro pravdo'. Složnost in močno lokalno zavest je opazil tudi zgodovinar Johann Gröbl, ki leta 1915 piše, da se kočevski ponos kaže še posebej v tem, da se hočejo imenovati le Kočevarji ter smatrajo besedo Kranjec za psovko.

Ker je bila Kočevska šibko gospodarsko razvita, je v drugi polovici 19. stoletja odšlo za delom v druge evropske države in ZDA tisoče Kočevarjev, naši kraji pa so po številu izseljenih izstopali glede na druge pokrajine. Natančno število izseljenih ni znano zaradi različnega štetja političnih in cerkvenih oblasti, a o množičnosti priča dejstvo, da je bilo pred drugo svetovno vojno v ZDA več kočevskih Nemcev, kot jih je bilo tisti čas na Kočevskem. Leta 1907 se je odselilo kar 1540 oseb. Od popisa leta 1880, ki je uvedlo vprašanje občevalnega jezika,

lahko spremljamo tudi nacionalna ali jezikovna razmerja. Med 20.927 prebivalci je naštel 89 % Nemcev in 9 % Slovencev, iz podatkov pa je razvidna velika strjenost nemškega prebivalstva. Čez leta se je razmerje večalo v korist Slovencev, saj je bil zaradi industrializacije dotok priseljencev večji.

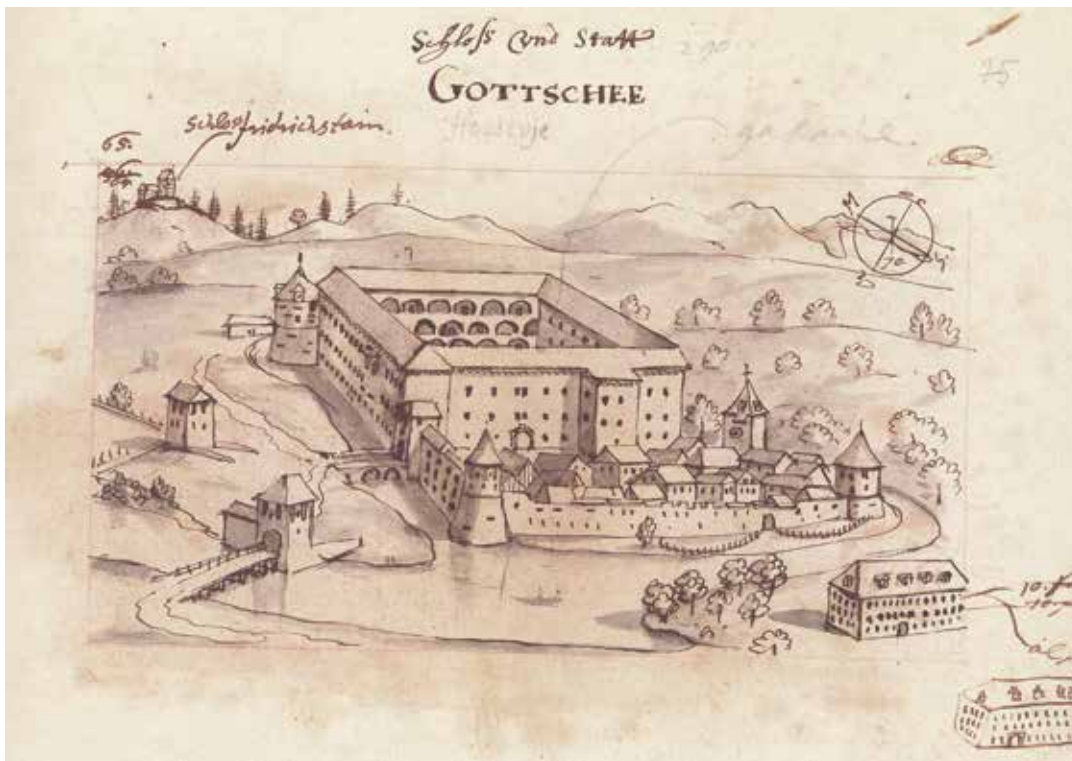
Različne narodnosti so mirno živele skupaj, a so se razmere začele zaostrovanje pred drugo svetovno vojno. Ko je Kočevska pripadla italijanskim okupacijskim silam, kočevski Nemci niso skrivali nezadovoljstva in so se z nacističnim režimom sporazumeli za preselitev v nemški rajh. Obljubljeno jim je bilo območje ob Savi in Sotli, propagandi za preselitev pa je podlegla velika večina kočevskih Nemcev, tudi zaradi želja po boljših možno-

stih preživetja. Konec leta 1941 se je z vlakom na obljubljeno območje preselilo 2833 družin z 11.509 osebami, a jih je pričakalo razočaranje. Nemško vodstvo jih ni namestilo na obljubljene slovenske posesti, ampak v zimska nastanišča, ter kmalu tudi ukinilo njihovo vodstvo.

S koncem vojne so kočevski Nemci postali brezdomci. Ni veliko podatkov, kako je potekala selitev naseljenцев v Avstrijo, tiste, ki so ostali, pa so jugoslovanske oblasti zaprle v zbirna taborišča, kjer so z njimi slabo ravnali ter jih pozneje pregnali, na svoje domove pa se niso mogli vrniti, saj so bile njihove hiše v ruševinah. Po namestitvi v taboriščih so se raztepli po svetu, predvsem po nemških in avstrijskih pokrajinah, precej pa jih je odšlo v ZDA.

Kočevska je po vojni skoraj zamenjala prebivalstvo. Začasni popis julija 1945 je zabeležil 6.432 prebivalcev, kar je bilo le nekaj več kot tretjina prebivalcev leta 1931, prvi uradni popis prebivalstva pa je naštel le nekaj manj kot sto Nemcev. Število prebivalcev je po vojni stalno naraščalo, a tudi danes, ko nas tukaj živi približno 16.000, ne dosega števil pred razselitvijo. A kljub temu Kočevska ohranja svoj značaj in tudi težave, ki so pestile naše prednike. Naj bo to delo zdoma, preseljevanje ali muhasta narava. Kdo je bil primoran v Kočevje oditi tudi na ukaz, ker na tak ali drugačen način ni bil pogodu tej ali oni oblasti. Obleka že naredi človeka, a videti je, da ga krajina izoblikuje.

Žarko Nanjara

Janez Vajkard Valvasor, Topografija Kranjske 1678–79. Skicna knjiga, 2001, faksimile

Virus neenakosti

Pandemijo koronavirusa si bomo zapomnili po številnih po nepotrebnih izgubljenih življenjih in dolgotrajnih zdravstvenih posledicah, obenem pa bo ekonomska kriza, ki jo spremlja, prvi primer povečanja neenakosti, ki je prizadela prav vsako državo na svetu. Britanska neprofitna organizacija Oxfam ocenjuje, da bo gospodarska kriza zaradi koronavirusa predstavljala največji porast neenakosti v zadnjem stoletju. Oxfam je opravil globalno raziskavo med 295 ekonomisti iz 95 držav, skoraj devet desetih anketirancev pričakuje, da se bo v njihovi državi neenakost zaradi krize povečala. "Virus je prizadel že tako neenak svet in brez nujnih ukrepov za izboljšanje gospodarstva za vse udeležene bodo razmere še mnogo hujše," je povedala izvršilna direktorica Oxfama Danny Sriskandarajah.

"Covid-19 je kot rentgenski žarki – razkriva zlome v lomljivem okostju družb, v katerih živimo. Vsepovsod razkriva zmote in laži," je povedal generalni sekretar Združenih narodov Antonio Guterres. Gospodarska kriza, ki je spremljala pandemijo, je po žepih najprej udarila prav vse, gospodarstvo je zastalo, ljudje so izgubili služb, globalni trgi so padli. A se je položaj kmalu obrnil. V le devetih mesecih je 1000 najbogatejšim milijarderjem uspelo povrniti si izgube, najrevnejše države pa bodo potrebovale najmanj 14-krat več časa, kar se zna zavleči na desetletje ali več. Po izračunih Svetovne banke bi lahko države s pravilnimi ukrepi zmanjšale neenakost na stanje pred pandemijo v treh letih. Z dobički, ki si jih je od začetka pandemije pridelalo deset najbogatejših zemljanov, bi zlahka preprečili revščino vsakogar na svetu in zanj zagotovili cepivo. Kriza je najbolj udarila prav tiste sektorje, kjer je zaposlenih največ žensk. Prav tako je poudarila vse rasne neenakosti, ki so bile prisotne v družbah, v ZDA in Braziliji je črnsko prebivalstvo dosti bolj ogroženo in imajo večjo verjetnost, da zbolijo za koronavirusom.

Ko so bili javni poleti prepovedani, je narasla prodaja zasebnih letal. V prvih mesecih pandemije je bilo na borznih trgih mogoče opaziti drastično znižanje premoženja najbogatejših ljudi, a ni trajalo dolgo. Za primerjavo, po gospodarski krizi leta 2008 so najbogatejši potrebovali pet let, da so povrnili svoje izgube premoženja. Med 18. marcem in 31. decembrom je premoženje najbogatejših milijarderjev naraslo za 3,9 bilijona dolarjev, deset najbogatejših Zemljanov je obogatelo za 540 milijard dolarjev. Septembra 2020 bi Jeff Bezos, lastnik spletnega velikana Amazona, vsem svojim 876.000 zaposlenim lahko izplačal 105.000 dolarjev dodatka in ostal enako bogat kot pred pandemijo. Amazonovi delavci v britanskih skladiščih so na začetku pandemije resda prejeli zvišanje urne postavke za 2 funta, a je vodstvo dodatek junija že ukinilo.

Ko eni bogatijo, drugi stradajo. Koronavirus je okužil svet, ki je bil že globoko zasidran v neenakosti in kjer so milijarde ljudi že živele na robu preživetja, brez možnosti, da bi se odzvale na krizo. Tri milijarde ljudi

Foto: Unsplash.com

na svetu nima zdravstvenega zavarovanja, skoraj tri četrtine delavcev nima socialne zaščite, v revnejših državah kar polovica delavcev kljub zaposlitvi živi v revščini. Nedavne ocene Oxfama kažejo, da se je število ljudi, ki se preživljajo z manj kot 5,5 dolarja na dan, povečalo z 200 milijonov na milijarde. Dve tretjini jih živi v južni in vzhodni Aziji. Kriza je pustila bistveno večje posledice tistim na dnu dohodkovne lestvice. Pogostejše so izgubili službo, po drugi strani pa so bili bolj izpostavljeni okužbi, saj imajo nizko plačane službe nezadostno socialno varnostno mrežo in ne omogočajo dela od doma, večina prebivalstva pa tudi nima prihrankov.

Povečala se je tudi neenakost med spoloma, saj so bili zaradi pandemije na udaru številni poklici, kjer so v večji meri zaposlene ženske. Kar 740 milijonov žensk po svetu dela v sivi ali črni ekonomiji, v prvem mesecu

pandemije pa se je njihov dohodek zmanjšal tudi do 60 %. Ženske so prevzele tudi večino bremen, povezanih z varstvom otrok ter gospodinjstvih del.

A podjetja v krizi iščejo nove priložnosti in vse več naporov vlagajo v prestrukturiranje načina dela, predvsem v delo na daljavo. Mednarodna organizacija dela (International Labour Organization) opozarja na nezadostne delovne pogoje tistih, ki so v pandemiji prisiljeni delati od doma. Delo na daljavo je, kot pravijo, mnogokrat 'nevidno', saj je velika večina delavcev na daljavo v prekar-nem delovnem razmerju ter zasluži manj, in to kljub morebitnim višjim kvalifikacijam. Delavci na domu v Veliki Britaniji zaslužijo 13 % manj kot primerljivi poklici, v ZDA 22 %, v Argentini, Indiji in Mehiki pa morajo za isto plačilo opraviti dvakrat več dela. Prekarni delavci prav tako

nimajo enakovrednega socialnega varstva ter so redkeje člani sindikatov ali kolektivnih organizacij. Delo na daljavo pa predstavlja tudi dodatno digitalizacijo dela.

Mednarodna organizacija dela trdi, da bodo imele delavske organizacije poglavito vlogo pri blaženju posledic gospodarske krize, a bo to zahtevna naloga, saj članstvo v sindikatih v razvitih državah upada že od vrhunca sindikalizma v 70. letih. V Veliki Britaniji in Franciji trenutno članstvo predstavlja le polovico tistega izpred petdesetih let, v ZDA je delež delavcev v kolektivnih organizacijah upadel s 25 % na desetino. Vse bolj pa se združujejo delavci v podjetju najbogatejšega človeka na svetu, ki odločno nasprotuje delavskim organizacijam – čeprav so v evropskih skladiščih pogosti, nihče od ameriških delavcev Amazona ni član sindikata.

Žarko Nanjara

"Zelo pomembna je osebna komunikacija"

"Mi smo kadrovsko in organizacijsko pripravljeni," trdita direktorica zdravstvenega doma Kočevje **Polona Vidič Hudobivnik** in vodja cepilnega centra ter nujne medicinske pomoči **Primož Velikonja**. Sogovornika poudarjata, da je za uspešno izvajanje cepljenja v prvi vrsti pomembno sodelovanje na lokalni ravni, nikakor pa ne gre pozabiti na množice prostovoljcev, ki skrbijo, da izvajanje poteka gladko. S sistemom naročanja, ki so ga vzpostavili že decembra, ter cepljenjem po drive-in načinu lahko dnevno cepijo več kot 800 ljudi, kar je presenetilo celo državni vrh, a so inšpekcijski nadzori pokazali, da je ključ kočevskega uspeha v pravočasnem reagiranju in dobri organizaciji.

Čeprav so se v zadnjih letih kadrovsko okrepili, sogovornika opozarjata, da so zdravstveni delavci izčrpani, epidemija pa bo imela dolgotrajne posledice na telesno in duševno zdravje ljudi.

Foto: Žarko Nanjara

Kdaj bomo v Kočevju dosegli zadovoljivo precepljenost?

Primož Velikonja: Prebivalstvo, starejše od 65 let, je v Kočevju doseglo 80-odstotno precepljenost, kar je odlično. Trenutno so težavo s cepljenjem prebivalcev, mlajših od 60 let, saj smo cepili že vse druge, tiste s pridruženimi in kroničnimi boleznimi ter vso kritično infrastrukturo, to so vojska, policija, šolniki in civilna zaščita. Trenutno imamo v čakalni vrsti več kot 800 ljudi te starostne skupine, ki so zdravi in bi se radi cepili. Nacionalni inštitut za javno zdravje nas je za zdaj ustavil, naj se držimo nacionalne strategije, zato zdaj naročamo le tiste redke posameznike nad 60 let, ki se prijavijo na cepljenje.

Polona Vidič Hudobivnik: Težko je odgovoriti na to vprašanje, saj se cepilna strategija pogosto spreminja, trenutno nam spet obljublajo nova navodila. Dobava cepiv je odvisna od dobave države, mi smo kadrovsko in organizacijsko pripravljeni, čakamo le cepivo in zeleno luč z vrha. Na našem seznamu čaka tisoč ljudi, dnevno se jih prijavi od 30 do 50, torej bi lahko dosegli številko 7.000 cepljenih, ki smo so jih zadali.

Kakšno je vaše sodelovanje s preostalimi institucijami – lokalnimi in državnimi?

Vidič Hudobivnik: Lokalno sodelovanje je odlično, zato stvari tudi tako dobro potekajo. Vsak večer sestankujemo z županom, podžupanom in poveljnikom civilne zaščite, po potrebi pa skličemo tudi vse druge potrebne sestanke z vodstvi šol ali s podjetniki, kar je potrebno in aktualno v tistem trenutku.

Na državni ravni se direktorji in vodje cepilnih centrov srečujemo enkrat mesečno. Pretekli sestanek je bil za nas relativno neaktualen, ker imamo zadeve, o katerih se tam pogovarjamo, pri nas načeloma že urejene. Pogrešamo navodila, ki so aktualna za naše okolje, ne tista, ki so krovna za vso državo.

Ali obstaja komunikacija tudi v drugi smeri?

Velikonja: Ta ne obstaja. Mi s koordinatorjem, razen da ga včasih vidimo na televiziji, praktično nimamo stika in nismo imeli niti enega sestanka doslej.

Delo z NIJZ, prek katerih naročamo cepiva, pa je izredno korektno. Zelo so odzivni in redno odgovarjajo na vprašanja, ampak vidimo, da so na trenutke tudi sami nemočni.

Ali bi lahko kočevski sistem cepljenja vpeljali na državni ravni in v drugih okoljih?

Vidič Hudobivnik: Pri našem sistemu sta pomembni dve stvari: informa-

cijsko-tehnološka podpora in način poročanja ter sama izvedba. Nekaj zanimanja so izrazili iz različnih zdravstvenih domov, predvsem za IT-podporo, mi pa poudarjamo, da je ključna tudi izvedba drive-in sistema, s katerim lahko cepiš veliko število ljudi in jih po cepljenju tudi spremljaš. Če bi te bolnike opazovali v čakalnicah, kot je priporočeno, nikakor ne bi mogli cepiti več sto ljudi na dan, saj nimamo takšnega prostora, kjer bi to lahko izvedli varno.

Menim, da bi bilo smotno pogledati vsako od teh okolij in oceniti, ali imajo prostore, kjer bi lahko organizirali drive-in cepljenje, za kar pa je potrebna tudi dobra komunikacija v lokalni skupnosti.

Velikonja: Pomembno je, da je sistem pretočen, da se ljudje ne zadržujejo v istih prostorih. S tem namreč zaščitiš tako njih kot zdravstvene delavce. Ljudje se počutijo varne, saj po cepljenju počakajo pri nas. Uspešen sistem ima veliko elementov, predvsem je pomembna dobra komunikacija. Prejemamo tudi telefonske klice iz Ljubljane, saj ljudje ne dobijo povratnih informacij – prejmejo le SMS, kdaj so na vrsti, če pa pride do zapletov, nimajo številke, kamor bi poklicali. Ljudje potrebujejo natančne informacije.

Vidič Hudobivnik: Ljudje kličejo v stiski in sprašujejo, ali bodo še vedno na cepilni listi in kaj se bo zgodilo

z njihovim odmerkom cepiva. Naš sistem takšne primere avtomatsko prenaša: če nekdo preboleva covid-19, ga uvrstimo na seznam čez pet mesecev, če je nekdo zbolel za angino, ga uvrstimo čez 14 dni. Sistem nas bo nato sam opozoril, da ga moramo ponovno poklicati.

Ljudje so danes preobremenjeni s številni informacijami o koronavirusu, vse bolj prisotni so dvomi o varnosti cepiv. S kakšnimi vprašanji se obračajo na vas?

Tisti, ki tudi sicer zaupajo izbrane zdravniku, veliko sprašujejo po osebnem mnenju, kar ni vedno hvaležno. Svojim pacientom, ki jih dobro poznam in poznam njihove pridružene bolezni in stanja ter zdravila, ki jih jemljejo, lahko mirno svetujem in tudi lažje utemeljim. Tudi mi moramo biti dobro obveščeni in redno spremljati dogajanje, brati in kritično ocenjevati. V medicini je vse možno in ni enoznačnih odgovorov. Vedno tehtamo med škodo in koristjo – pri cepljenju lahko govorimo o koristi tako za posameznika kot za njegovo okolje, za družbo in normalizacijo življenja.

Kakšna je trenutna epidemiološka slika Kočevja?

Virus trenutno kroži med mlajšo populacijo. Ker je izredno virulenten, lahko hitro zbolijo celotna družina, verjetnost

prenosa je velika tudi v manjših delovnih okoljih. V zadnjem času smo imeli veliko primerov okužb v določenih podjetjih, saj so ljudje podcenjevali blage prehladne znake. V času covida moramo biti še tako bolj pozorni na vse znake prehlada.

Velikonja: Zdaj opažamo, sploh v zadnjem mesecu dni, da skorajda ni več okužb med prebivalstvom nad 65. letom starosti, saj so ti precepljeni. Če bi bilo cepiv dovolj in bi imeli uspešno strategijo cepljenja, bi lahko tretji val zlahka omilili.

Virus je med nami že dobro leto dni, epidemija pa je sprožila vrsto težav, tudi psiholoških in socialnih. Kakšne zdravstvene težave bodo nastopile po epidemiji, katere težave zanemarjamo zdaj?

Vidič Hudobivnik: Kot zdravnik lahko rečem, da imamo v ambulantah trenutno zelo težko delo, saj ljudje dolgo niso obiskali zdravnika in so zanemarili simptome, ki pa bi lahko bili pomembni. Imamo zastarane neodkrite bolezni, ki bi morale biti zdravljene, kot so kronične bolezni, sladkorna bolezen ali rakave bolezni.

Meni se zdi skrb vzbujajoče, da premalo govorimo o zapletih, povezanih s covidom-19. Mojo ambulanto obiskujejo mlajši ljudje, stari od 30 do 45 let, ki imajo dolgotrajne posledice. Ljudje, ki so preboleli bolezen oktobra ali novembra, so še vedno utrujeni in zadihani, nimajo čuta za voh in okus. Vojaki, ki so tekli maraton, štiri mesece po bolezni ne morejo preteči enega kilometra.

Opažamo tudi še nepojasnjena stanja, depresijo, anksioznost, pozabljivost, dolgotrajne bolečine in glavobol. Ta virus je nevrotoksičen, tako kot prizadene vohalni in okušalni živec, prizadene tudi preostalo živčevje, posledice pa vztrajajo, in sicer tudi pri mlajši populaciji. Med prebolevalniki je tudi več infarktov, s čimer smo se srečali tudi v našem okolju. Problematična ni samo trenutna obolevnost, ampak dolgotrajne posledice, s katerimi se bomo še dolgo ukvarjali.

Zelo je skrb vzbujajoče tudi to, da se je virus v tem času preselil med mlajšo populacijo. Zdravniki poročajo, da je v oddelkih intenzivne nege veliko mlajših od 60 let, ki jih pripeljejo v zelo slabem stanju, takih, ki niso imeli veliko pridruženih stanj. Poslabšanja pri covidu-19 so nenadna in ljudi presenetijo, tudi pri mladih ljudeh se lahko stanje tako poslabša, da potrebujejo ventilator. Takšnih primerov dihalnih obolenj doslej nismo poznali.

Cepljenje ste začeli načrtovati že decembra. Zakaj ste se strategije lotili samoiniciativno?

Velikonja: Nekaj časa že opravljam ta poklic in vem, kako funkcionira država, zato sem predvidel, da bo državni

portal po vsej verjetnosti padel in se bo veliko podatkov izgubilo. Ključno je, da čimprej sestaviš seznam, če nimaš sistema, kako bi te ljudi popisal in jih zbral na enem mestu, se pojavijo težave. Prek našega portala lahko vsi naši zaposleni in tudi koncesionarji na seznam vpisujejo svoje paciente.

Vidič Hudobivnik: Izvedba cepljenja je le nadaljevanje našega lanskega dela. Že lani februarja, ko so se stvari začele zaostrovať, smo vedeli, da ne moremo čakati na navodila, ampak smo ukrepali sami – od reorganizacije dela, izobraževanja, učenja oblačenja opreme, postavljanja delovišča in triaž. V vseh stopnjah smo bili en korak v prednosti, a je bila država ves čas z navodili pozna. Vem, da je državni aparat večji in kompleksnejši

Foto: Zdravstveni dom Kočevje

za ustrezno rešitev, a smo s tem dobili potrditev, da delamo pravilno.

Ljudje so vse bolj skeptični do vla-dnih ukrepov v epidemiji, zlasti jih je presenetilo nedavno zaprtje za 11 dni. Kakšen učinek je imelo to zaprtje?

Prav ta teden preštavamo bolnike, ki so zboleli za veliko noč, saj ljudje po navadi pokličejo z zamikom treh ali štirih dni. Rezultati so za zdaj pričakovani, okužb je veliko. To zaprtje je bilo le delno, zaprli smo vrtce, šole in državno upravo, gospodarstvo pa je obratovalo dalje. Tudi mi smo imeli velike težave pri zagotavljanju vseh naših storitev, saj tudi naši zaposleni niso imeli zagotovljenega varstva otrok. Zaprtje bi bilo smiselno, če bi bilo popolno in bi trajalo najmanj 14 do 21 dni, tako pa lahko na prvo žogo rečemo, da je prineslo več težav kot koristi.

V majhnem okolju je sledenje okužbam lažje, na državnih ravni pa je epidemiološka slika dosti bolj meglena.

Vidič Hudobivnik: Pri nas je vsa zadeva padla na primarno raven osnovnega zdravstva, saj smo naenkrat na tem nivoju postali epidemiologi.

Epidemiološka služba je odpovedala. Ko je število okužb preseglo neko raven, so prenehali slediti. Od zdravnikov in nas na primarnem nivoju pa se pričakuje, da bomo opravljali delo, za katero nismo ne šolani in ne plačani. Sledenje obolelim je izjemno pomemben korak, ki pa ga izvajamo po svojih zmogljivostih. Morali bi angažirati tudi druge resurse, mogoče vojsko ali kakšno drugo organizacijo, ki bi lahko prevzela vsaj del teh nalog.

Obvezno testiranje v ustanovah je med ljudmi naletelo tudi na nasprotovanje, številni so bili do ukrepov skeptični zaradi nena-tančnih hitrih testov. Kakšne so razlike med testi?

S PCR-testom, ki je najbolj zanesljiv, dokažemo delček genskega materiala virusa, ki je prisoten v sluznici nosnega dela žrela. Hitri antigenski virusa pa ne dokazuje virusa, ampak protitelesa. Ker med okužbo in odzivom imenskega sistema mine nekaj časa, antigenski testi lahko zgrešijo določene okužbe. Prvi testi, ki smo jih prejeli od države, so nam delali preglavice, saj so prikazali veliko lažnih pozitivnih rezultatov, zaradi česar je padlo tudi zaupanje med ljudmi. Že nekaj časa uporabljamo teste, ki smo jih nakupili po lastni presoji in so veliko bolj zanesljivi. Priporočljivo je, da se hitri antigenski testi uporabijo v času, ko ima človek simptome, saj je takrat največja verjetnost, da že ima protitelesa, v Sloveniji pa jih uporabljamo za preverjanje zdravih ljudi.

Če bomo uporabljali zanesljive teste, ki lahko v slini zaznajo že majhne količine virusa, lahko s tem naredimo korist. Mislim, da bomo jeseni vsi to počeli, tako v šolah in vrtcih kot preostalih večjih organizacijah. In mislim, da to ni nič strašnega.

Katere službe v zdravstvenem domu so najbolj obremenjene in kako poteka preostalo delo?

Velikonja: To so zagotovo ambulanta za covid in triažna ambulanta, služba,

ki opravlja brise, ter nujna medicinska pomoč. Veliko je bilo govora o dodatkih na plače, a po mojem mnenju bi moral biti univerzalen dodatek za vse v določeni shemi. Čistilka ima veliko več možnosti, da se okuži, kot tisti, ki jemlje bris v polni zaščitni opremi.

Vidič Hudobivnik: Preostalo delo teče neprekinjeno, le preventivna dejavnost je v veliki meri okrnjena in ustavljena, saj smo sestre iz referenčnih ambulant in zaposlene v Centru za krepitev zdravja v skladu z navodili države preusmerili na preostala delovišča. Težave imamo le v pediatrični ambulanti, druga delovišča pa so dobro pokrita. Nedavno se nam je pridružila specializantka družinske medicine, tako nas je ta hip v zdravstvenem domu zaposlenih 111.

Zdravstveni sistem je preobremenjen že leto dni, kakšne posledice ima pandemija za delovno okolje v Zdravstvenem domu Kočevje?

Vidič Hudobivnik: Ogromno individualnega časa porabimo za pogovor, da ljudi pomirimo, vse to pa počnemo ob rednem delu v ambulantah. Tudi naš kader je že zelo utrujen, nedavno poročilo o trimesečni realizaciji je pokazalo, da smo v splošnih ambulantah opravili delo za 172 % predvidenega plačila.

Pokazalo se je, kako nas je na primarnem nivoju premalo. Poslušamo pritožbe, kako telefoni zvenijo v prazno, a dejstvo je, da bi potrebovali dodaten kader, da bi zmogli ažurno odgovarjati na vse telefonske klice in elektronska sporočila. Na primarnem nivoju v Sloveniji zagotovo manjka nekaj sto zdravnikov in enako število medicinskih sester. Kadrovske okrepitve so nujne, saj vsi opravimo veliko nadurnega dela.

Bojimo se tudi izgorelosti. Dve tretjini zaposlenih v zdravstvenem domu lani ni izkoristilo dopusta. Že dolgo delamo več kot 100-odstotno, verjamem pa, da si vsak želi imeti ob sebi zdravega in spočitega zdravnika ali sestro.

Žarko Nanjara

Javna razgrnitev osnutka Občinskega prostorskega načrta

V pripravi so tretje spremembe in dopolnitve Občinskega prostorskega načrta Občine Kočevje (SD OPN 3). Postopek se je uradno začel s Sklepom o pripravi tretjih sprememb in dopolnitev OPN Občine Kočevje v marcu 2019. Namen sprememb je uskladitev vsebine OPN z dejanskimi potrebami in možnostmi v prostoru ter uporabniki na območju občine.

Spremembe OPN se nanašajo na strateški in izvedbeni del OPN. S postopkom SD OPN 3 se določi in umesti razvojni prostor za gospodarstvo – Gospodarska cona Kočevje 2020, saj je obstoječa gospodarska cona v večji meri že zasedena. Z metodo preliminarne vrednotenja predlaganih lokacij je bila izbrana lokacija Kočevje - zahod oz. površina severno od obstoječe cone LIK v izvedbenem delu OPN. Rešujejo se številne individualne pobude občanov in lastnikov zemljišč o spremembi namenske rabe zemljišč in izvedbenih pogojih, ki jih v prejšnjih postopkih priprav ali sprememb OPN ni bilo mogoče vključiti, ter tiste, ki so bile podane v postopku zbiranja pobud v obdobju med 21. junijem in 14. avgustom 2018 (okrog 440 pobud). V postopek sprememb

Prikaz namenske rabe Gospodarske cone Kočevje 2020 • Foto: arhiv Občine Kočevje

so vključena tudi območja, za katera so bili izdelani podrobni idejni koncepti: Kolesarski center Dolga vas, območje Marof – drevesnica, umeščanje heliporta v bližini zdravstvenega doma Kočevje, urejanje vasi Vrbovec. Hkrati pa se ob navedenem izvede tudi tehnična sanacija OPN

(uskladitev namenske rabe prostora z veljavnim katastrom) ter uskladitev kartografskega gradiva glede na zahteve veljavne zakonodaje.

Zaradi umestitve širitve gospodarske cone na približno 27,5 ha kmetijskih zemljišč je bila v obliki elaborata izdelana tudi ocena

možnosti nadomeščanja kmetijskih zemljišč. Predlagane so tri lokacije: Dolnja Briga, Koblarji in Klinja vas. Vzporedno s postopkom spreminjanja OPN je bilo izdelano tudi Okoljsko poročilo kot del Celovite presoje vplivov na okolje (CPVO), v katerem so ovrednoteni vplivi izvedbe posegov (pobud) na okolje, naravo, zdravje ljudi in kulturno dediščino ter predlogi omilitvenih ukrepov.

Trenutno je Odlok SD OPN 3 v obliki dopolnjenega osnutka v fazi javne razgrnitve. Gradivo je na voljo na spletni strani in v prostorih Občine Kočevje, in sicer od 12. aprila 2021 do vključno 14. maja 2021.

V tem času lahko vsi zainteresirani posamezniki, organi in organizacije podajo pripombe in predloge na predvidene spremembe in dopolnitve. Po končani javni razgrnitvi bo Občina Kočevje zavzela stališča do prejetih pripomb. Predlog SD OPN 3 bo nato usklajen s pristojnimi nosilci urejanja prostora (ministrstva, zavodi ...) in nato obravnavan na občinskem svetu, ki odlok tudi potrdi. Po predvidenem terminskem planu bi bil OPN 3 tako sprejet konec leta 2021.

J. O.

Pravilnik o sofinanciranju prenove fasad v mestu

Občinski svetniki so na zadnji seji, ki je potekala konec marca, sprejeli pravilnik o načinu in merilih sofinanciranja prenove fasad na objektih mesta Kočevje, na podlagi katerega bo predvidoma maja objavljen tudi javni razpis. Občina Kočevje sicer že vrsto let sofinancira obnove fasad z energetske sanacije v mestnem jedru, novo sprejet pravilnik pa prinaša nekaj manjših sprememb, da bi se s finančnimi spodbudami omogočili lepša podoba mesta in večja varnost.

Številne fasade v mestu so v slabem stanju, zaradi umazanega in odpadajočega ometa kazijo videz mesta, hkrati pa so lahko tudi nevarne za okolico in mimoidoče. Nov pravilnik tako zajema načine, postopek in merila sofinanciranja prenove fasad na objektih mesta Kočevje za zagotovitev finančne podpore obča-

Foto: arhiv Občine Kočevje

nom pri prenovi fasad na objektih. S tem bomo uredili mesto v bolj varno za okolico in mimoidoče, bolj čisto in urejeno, poleg tega se občanom delno pomaga pri energetske sanaciji stavb, v katerih živijo, kar posledično pomeni tudi izboljšanje kakovosti bivanja. Upravičenci po pravilniku so fizične in pravne osebe, ki so lastniki oz. solastniki objekta, ki je na območju mesta Kočevje. Najvišje število točk na razpisu bodo lahko prejeli objekti, ki ležijo v strogem mestnem jedru, ki imajo lastnosti kulturnega spomenika oz. objekta kulturne dediščine, objekti, ki imajo predvideno večjo debelino toplotne izolacije, katerih fasade so nevarne za okolico ter mimoidoče in so po starosti starejši od preostalih objektov ter imajo večje površine fasad.

I. A.

Prevzem odpadne silažne folije

Občina Kočevje v sodelovanju s podjetjem Komunala poziva vse kmete, predstavnike lovskih druženj in lovišč s posebnim namenom ZGS na podro-

čju občine, da lahko v Zbirni center Mozelj dostavijo odpadlo silažno folijo. Brezplačni prevzem bo izveden pod pogojem, da bodo zainteresirani dostavili

čisto folijo brez mrežic in drugih primesi. Akcija bo potekala do 14. maja 2021, izključno od ponedeljka do petka, med 7. in 14. uro, in po predhodni najavi po

tel. 01-89-50-340. Vse dodatne informacije občani dobite med uradnimi urami na Občini Kočevje pri Alojzu Veselu.

A. V.

Obisk gospodarskega ministra v Kočevju

Ob odprtju nove stavbe Podjetniškega inkubatorja je Kočevje obiskal tudi gospodarski minister Zdravko Počivalšek. Zaradi obveznosti je bil njegov obisk nekoliko krajši kot predvideno, je pa na jutranjem sestanku pri županu podrobneje spoznal gospodarsko sliko občine Kočevje, ki se je v zadnjih letih močno izboljšala, in predvsem načrte za nadaljnji razvoj in pričakovane nove naložbe, med katerimi pomembno mesto zaseda tudi področje turizma. Župan je skupaj s sodelavci ministru in delegaciji predstavil tudi ključne ukrepe za spodbujanje gospodarstva in

Foto: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

podjetništva pri nas ter lokalno pomoč podjetništvu med epidemijo. Minister je po delovnem sestanku poudaril zadovoljstvo nad razvojem občine in da je veliko pozornosti namenjene tudi razvoju turizma, kjer je v zadnjih letih opazen velik napredek. Delegacija ministrstva z državnima sekretarjema Ajdo Cuderman in Andrejem Čušem na čelu je v nadaljevanju dneva obiskala še podjetja Yaskawa, Koles in Melamin, kjer so se seznanili tako z vplivi epidemije na dejavnosti kot tudi s spodbudnimi načrti za nove investicije na Kočevskem.

K. G.

Potek gradnje novega vrtca

Župan dr. Vladimir Prebilič in predsednik uprave CGP Martin Gosenca sta si konec marca ogledala gradbišče novega vrtca, ob tej priložnosti pa sta tudi simbolno položila temeljni kamen za začetek gradnje samega objekta. Nadzorni inženir Dalibor Stojkovič je ob tem povedal, da dela potekajo po zastavljenem načrtu in v predvidenih rokih. Med ogledom so se namreč začela tako imenovana mokra dela, kar pomeni betonažo raznih gradbenih elementov. Sam pričakuje, da bodo

Foto: arhiv občine Kočevje

vse gradbene faze potekale po načrtu in da bodo dela zaključena prihodnje leto maja. Župan je ob ogledu gradbišča izrazil zadovoljstvo z vidnim in slišanim ter dodal, da optimistično pričakujemo tudi informacije glede sofinanciranja gradnje vrtca iz javnega razpisa za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnem šolstvu v Republiki Sloveniji 2021–2024, ki ga je objavilo ministrstvo za izobraževanje in šport.

K. G.

Prenova Jarmove vežice

V sklopu urejanja mestnega pokopališča se je aprila začela celovita sanacija Jarmove vežice, ki je v bližini glavnega vhoda na pokopališče. Uredili se bosta tako zunanost kot notranost objekta, ki bo dobil novo namembnost, in sicer bo urejen kot verski objekt, namenjen vsem veram. Kot najbolj zahteven del prenove se kaže obnova dotrajane betonske kupo-

Foto: arhiv Občine Kočevje

laste strehe. Poseben izziv bodo tudi replike pred leti odtujenih bakrenih silhuet žalujočih žena, ki so bogatile fasado vežice, in replike lestencev, te bodo izdelane na podlagi obstoječih fotografij in skic. Zaključek sanacijskih del na vežici je predviden v juniju, pozneje pa sledi še ureditev notranjosti.

T. D.

Sofinanciranje tipskih zaščit za zbirna mesta odpadkov

Občina Kočevje tudi v letu 2021 razpisuje finančno spodbudo za enotno ureditev in zapiranje zbirnih mest za odpadke za večstanovanjske stavbe ali poslovne prostore. Priznan strošek investicije je izvedba tipske zaščite v polni funkciji in podobni, brez stroška izvedbe potrebnih gradbenih del. Izvedba tipske zaščite mora vizualno na zunaj ustrezati že izvedenim primerom tipskih zaščit za zbirna mesta, kot so na primer tipske zaščite pri hostlu Bearlog, pri kampu Jezero Trdnjavi, na parkirišču TZO za Namo, pri večstanovanjskih objektih Kolodvorska 10, Ljubljanska cesta 13 in 33 ter na Ulici heroja Marincija. Rok za oddajo vlog je 2. 8. 2020 do 14. ure. Razpisno dokumentacijo in vse podrobnosti razpisa najdete na spletni strani Občine Kočevje med aktualnimi javnimi razpisi.

T. Š. U.

Foto: arhiv Občine Kočevje

OBVESTILO ZAVODA SOPOTNIKI

Sopotniki sporočamo, da med 26. 4. in 3. 5. 2021 zaradi praznikov in nekaj dni kolektivnega dopusta ne bomo sprejemali rezervacij, prav tako ne bomo vozili. Za rezervacije prevozov in opravljanje prevozov vam bomo znova na voljo v ponedeljek, 3. 5. 2021.

Ekipa Zavoda Sopotniki

Sporočila dobre volje

10. aprila je potekala vseslovenska prostovoljska akcija Dan za spremembe, ki je nastala z namenom spodbujanja državljanov k aktivnemu odzivu na potrebe skupnosti in ustvarjanju priložnosti, da se čisto vsak lahko preizkusi v vlogi prostovoljke ali prostovoljca. Letošnji poudarek je bil na premagovanju osamljenosti. V občini Kočevje smo se akciji letos pridružili s čistilno akcijo OčistimAo Kočevsko, ki je potekala že nekoliko prej, in pa akcijo, poimenovano Sporočila dobre volje. Vrtec, osnovne šole in dnevni center Šent smo skupaj z Rdečim križem Kočevje povabili k ustvarjanju prijaznih sporočil in risb, s katerimi smo želeli presenetiti občanke in občane. Prostovoljci Rdečega križa so sporočila delili ob cepljenju občanek in občanov, ki smo jim tako polepšali čas med čakanjem. Zavod Sopotniki in Zavod Jutro pa sta sporočila za leši dan razdelila med svoje uporabnike. Ker je bil odziv zares lep, bomo akcijo z veseljem še ponovili.

K. G.

Foto: Rdeči križ Kočevje

Rekonstrukcija odseka ceste v Gorenju

Foto: arhiv Občine Kočevje

Aprila se bo začela rekonstrukcija odseka občinske ceste v Gorenju, in sicer od hišnih števil 37 do 53. Voziščna konstrukcija na obravnavanem odseku je dotrajana in ne zagotavlja več ustrezne varnosti. Poleg

preplastitve ceste se bo v sklopu investicije uredilo tudi odvodnjavanje meteorne vode. Zaradi dotrajanosti obstoječe PVC-cevi se bo hkrati rekonstruiralo tudi vodovodno omrežje. Izvedla se bo zamenjava

Urejena avtobusna postaja v Livold

Foto: arhiv Občine Kočevje

Marca se je zaključila izgradnja avtobusne nadstrešnice avtobusnega postajališča v Livoldu. Namen in cilji urejanja avtobusnih postajališč so izboljšanje prometne varnosti ter izboljšanje kakovosti bivanja ljudi ter razvoja podeželja. Da bi izboljšalo prometno varnost, se je uredila nadkrita čakalnica ob obstoječem avtobusnem postajališču. Investicijo v skupni višini 8.000 EUR je z lastnimi sredstvi financirala občina. Glede na potrebe in predloge krajevnih skupnosti pa bomo tudi v prihodnjih letih še naprej gradili avtobusna postajališča. Vsako leto se tako predvideva ureditev enega postajališča.

T. R.

cevi na celotni trasi vodovoda, zamenjava ventilov hišnih priključkov ter priključnih cevi zunaj voznih površin. Izvajalec del je Komunala Kočevje, zaključek pa je predviden na začetku junija. Med rekonstruk-

cijo bo na območju spremenjen prometni režim, občasno bo prihajalo do zapore ceste, zato vse stanovalce in udeležence v prometu prosimo za potrpežljivost.

T. R.

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS

8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS

041-532-666

podpora@vidrih.si

www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

Pleskarstvo
Steklarstvo
Andreja Lebar sp.

Za pripravo ponudbe nam
pišite na:
info@storitve-lebar.si

Reška cesta 15
1330 Kočevje
01/89 555 97

Puzzlarna

SLIKOPLESKARSKA DELA
IZDELAVA TOPLOTNO
IZOLACIJSKIH FASAD
UOKVIRJANJE SLIK
**STEKLO IN STEKLARSKA
DELA**
stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene,...
steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge

Najboljša spletna trgovina za vse
ljubitelje sestavljanek (puzzle)

Regionalizem za večjo moč demokratičnega odločanja

SLOGA

Na občinskem svetu smo se seznanili z osnutki ustanovitve regij v Sloveniji. Občino Kočevje enkrat uvrščajo v osrednjeslovensko, drugič v južno osrednjeslovensko, potem notranjsko-kočevsko ... Skupno vsem je, da smo vsakič privesek drugim centrom. Zato opozarjam, da moramo, če se bodo nadaljevali postopki ustanavljanja regij, vztrajati pri uveljavitvi določbe, ki mi jo je uspelo vključiti v Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki ga je 18. 6. 2004 sprejel Državni zbor in se glasi:

"(15) Kot središča regionalnega pomena se prednostno razvijajo

mesta in druga urbana naselja Ajdovščina, Črnomelj, somestje Domžale – Kamnik, Gornja Radgona, Idrija, Ilirska Bistrica, Kočevje ...

(16) Na Kočevskem se zaradi naravnih pogojev, obmejnosti, redkega omrežja središč in slabše dostopnosti do središč nacionalnega pomena, umešča v središče regionalnega pomena najpomembnejše javne funkcije in dejavnosti družbene infrastrukture, ustvarja raznovrstna delovna mesta, razvija proizvodne dejavnosti in tako ustvarja višjo funkcijo središča, ob skrbi za uravnotežen razvoj in dobro povezanost celotnega regional-

nega območja ter se na ta način omogočijo pogoji za njegov postopen razvoj v središče nacionalnega pomena."

V programu SLOGE imamo izdelano rešitev za uveljavitev regij v poglavju Slovenija potrebuje novo ustavo in v pod poglavju Regionalizem za večjo moč demokratičnega odločanja. Upravljanje države je trenutno centralistično in je podobno kraljevini strank, ki skrbijo za svoje interese, ne pa za potrebe ljudi in razvoja Slovenije. Ker imamo zelo omejen prostor, navajam samo nekaj ključnih poudarkov iz programa:

-Uvedli bi regionalne občine,

in sicer bi obstoječe na sedežih upravnih enot in upravne enote združili v regionalne občine.

Preostale dosedanje občine ostanejo, dosedanje krajevne skupnosti bi postale občine. Sedeži regionalnih občin bi torej bili na sedežih sedanjih upravnih enot. -Na nivoju regionalnih občin bi izvolili parlament, vseh 58 regionalnih občin in dva poslanca manjšin bi tvorilo parlament Republike Slovenije.

-Parlamenti regionalnih občin bi izvolili komandirja policijske postaje, ki bi bila sestavljena iz državne policije, komunalne policije in gozdne policije.

-Temelj delovanja regionalnega

štaba civilne zaščite bo center zvez s profesionalnim jedrom gasilcev in reševalcev, ki ne bi delovali v okviru zdravstvenih domov. Gasilce, reševalce in druge, ki prostovoljno sodelujejo pri reševalnih akcijah, bi nezdodno in proti odgovornosti zavarovali.

Na ravni države bi tako ostale samo skupne zadeve, priprava in sprejem temeljnih zakonov, zunanje zadeve, mednarodna trgovina, planiranje in analize. Mednarodni plačilni promet bi potekal prek republiške centrale nove SDK z vsemi elementi banke.

Janko Veber

Država bi sekala tudi v ostankih pragozda!

SD

Slovenija se lahko pohvali oz. se je do zdaj lahko pohvalila z bogato dediščino varovanja gozdov in skrbnega gospodarjenja. Prvi zapis o varstvu gozdov na našem območju izvira iz leta 1892, ko je dr. Leopold Hufnagel v gozdno-gospodarskem načrtu za Kočevsko zapisal, da se na določenih predelih območja ne gospodari oziroma da se prepusti naravi. A vlada oziroma ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehra-

no je pripravilo novelo uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, v katerem so določbe, ki so po oceni strokovnjakov sporne in nedopustne.

S to uredbo želi ministrstvo zaščititi gozdove, ki mejijo na gozdne rezervate, iz katerih se podlubniki širijo v gospodarski gozd in zasebnikom delajo škodo. Zato želi vlada omogočiti izvedbo preventivnih varstvenih del v stometrskem pasu znotraj goz-

dnih rezervatov. To pomeni, da bi bilo dopustno sekati drevesa tudi v pragozdnih ostankih in drugih gozdnih rezervatih, z namenom lovljenja podlubnikov. Gre za t. i. lovna drevesa, ki bi se obelila, da bi uničili zarod podlubnikov s sežiganjem. S takšnim načinom reševanja te problematike se seveda ne moremo strinjati. Temu nasprotuje vsa stroka, in sicer Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehni-

ške fakultete, Zavod za gozdove, SIDG in tudi okoljevarstvene organizacije. Zato sem sklical nujno sejo odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, katerega član sem, s pozivom, da ministrstvo to sporno uredbo umakne.

Reševanje omenjene problematike je smiselno le, če je v to vključena stroka. Vsak poseg v stometrski pas znotraj gozdnega rezervata je nedopusten. Država naj, če že mora, uvede zunanji

pas ob meji rezervata. Uredi naj tudi ustrezno odškodnino oškodovanim lastnikom oz. pomoč pri sanaciji njihovih prizadetih gozdov, ali pa za pošteno ceno odkupi stometrski zunanji pas. Ker takšnih primerov v zasebnih gozdovih ni veliko, bi bilo smiselno vsak primer obravnavati posebej, ne pa z uredbo, kakršna je v obravnavi, ki zajema kar vse rezervate hkrati.

Predrag Baković

Obdobje izzivov

SDS

Kočevje je ponovno pokazalo svojo iznajdljivost in po vsej Sloveniji slovi po dobri praksi, ki jo uspešno izvajajo zaposleni v ZD s cepljenjem proti covidu-19. Ker se ves svet bori proti epidemiji, si tudi v Kočevju želimo trend s cepljenjem nadaljevati, da bo precepljenih vsaj 70 % prebivalcev in da kmalu normalno zaživimo kot v času pred epidemijo. Vse torej pozivamo, da se cepijo in pomagajo h končanju epidemije koronavirusa.

V prihodnosti pa nas čaka še

ogromno izzivov. Ponovno smo priča varnostnim težavam, ki jih zaznavamo v vse večji meri. Menim, da bi ponovno morali pozvati vse pristojne, da v našem mestu zagotovijo ustrezno varnost med prebivalci. Tukaj imamo v mislih ponovno povečanje nadzora na določenih predelih mesta. Treba je analizirati, kateri ukrepi prinašajo pozitivne učinke in kateri ne. Kaj se je v našem mestu na področju varnosti naredilo in kaj se lahko še naredi. Veliko smo vložili v sistem videonadzora, a

treba je pregledati učinek glede na vložena sredstva. Verjame-mo, da obstajajo rešitve, s katerimi bi rešili problem varnosti.

Na državnih ravni smo z anketami, ki ste jih prejeli, izvedli posvet z volivci, v katerem je sodelovalo več kot 27.000 prebivalcev Slovenije. Rezultate posveta z volivci si lahko pogledate na internetni strani SDS.si. Ankete ste vsi dobili v nabiralnike in ste jih lahko izpolnili in poslali nazaj. V naši stranki se zavedamo, kako pomemben je stik s prebivalstvom in kako

pomembno je, da se prebivalstvo odzove na anketo. S tem pomagamo, da se lažje izvedejo primerni ukrepi, ki so pomembni za prebivalstvo.

Eno vprašanje se je nanašalo tudi na temo, komu v prihodnosti nameniti več sredstev. Velika večina anketiranih je odgovorila mladim in mladim družinam. V Občinskem odboru SDS Kočevje vztrajno poudarjamo, da je treba nameniti več sredstev v mlade in mlade družine in jim omogočiti lažje bivanje v naši lokalni skupnosti. Eden izmed

ukrepov, ki smo ga predlagali občinskemu svetu, je bil letos sprejet in uspešno izveden, saj se je na javni poziv za subvencioniranje reševanje prvega stanovanjskega problema odzvalo kar 49 mladih oz. mladih družin.

Pred nami so novi izzivi, s katerimi se bomo morali znati soočiti in jih pravi trenutek izpeljati. Verjamemo, da nam je s sodelovanjem in poslušanjem drugačnih mnenj in stališč uspeh zagotovljen.

Luka Bubnjić

Cepljenje kot zgodovinsko potrjen recept za končanje epidemije!

Več kot leto dni je svet v krču epidemije zaradi covid-19. Z izjemo nekaj poletnih mesecev premora se število okužb še vedno ne umirja kot tudi število tistih, ki končajo v bolnišnicah, na aparatih ali pa žal tudi izgubijo bitko z virusom. Kočevska se je zato zelo resno lotilo boja z epidemijo, tako pri spremljanju okužb, hitrem testiranju kot tudi pri organizaciji cepljenja. Slednje poteka učinkovito, brez čakalnih dob in zapletov. Smo daleč najuspešnejši v državi, kar je bilo možno predvsem zaradi dobre organiziranosti in vas, občank in občanov, ki ste se aktivno prijavljali za cepljenje in nam

s tem dali podlago, da smo lahko naročili bistveno več cepiv kot druga cepilna mesta po državi.

Čeprav se človeštvo v sodobnem času še ni srečalo s takšno situacijo, kot jo imamo danes, pa so virusna obolenja povsem običajni življenjski spremljevalec skozi zgodovino. In kjer obstaja virusno obolenje, se poskusijo razviti tudi cepiva. Tako smo v Sloveniji že davnega leta 1800 cepili proti črnim kozam, nasluten razvoj pa je sledil v prejšnjem stoletju, ko so se začela množična cepljenja proti davici, tuberkulozi, tetanusu, oslovskemu kašlju, hepatitisom, mrzlici itd. Od takrat smo s

pomočjo cepljenja po svetu izkoreninili desetine smrtonosnih bolezni. Še danes se lahko v Sloveniji cepimo kar proti 15 aktualnim virusnim obolenjem! Virus covid-19 zgodovinsko gledano tako ni eden od bolj smrtonosnih, je pa zaradi hitrega prenosa ena izmed najbolj neugodnih bolezni, saj visoko število okuženih vodi v visoko obremenitev zdravstvenega sistema.

In tako kot se je človeštvo spustilo v boj z virusi v preteklosti, je cepljenje povsem normalen odziv tudi tokrat. S to razliko, da še nikoli v zgodovini niso bila cepiva pod takšnim drobnogledom stroke kot ravno

te zadnje mesece. Desettisoče strokovnjakov s področja cepiv dnevno analizira, preizkuša, testira, obdeluje podatke o cepivih ter popisuje reakcije nanje in spremlja možne posledice. Za razvoj cepiva so države namenile rekordne vsote denarja, kar je tudi omogočilo hiter razvoj in testiranje. Število cepljenih je že preseglo 400 milijonov. Na tako visoke številke se seveda pojavi tudi kakšna nezaželena reakcija, vendar tudi tu nam statistika govori, da gre za tako redke primere, da jih je celo manj kot pri jemanju številnih drugih, že dolga leta uveljavljenih zdravil.

Zakaj je torej pomembno, da

se cepimo tudi tisti, ki se covidu ne bojimo? Zaradi ranljivejših ljudi okoli nas in zaradi normalizacije razmer, ki jo bo prinesla čredna imunost. Ko nas bo dovolj zaščiteno pred virusom, bomo življenje vrnili v stare tirnice dokaj hitro, v nasprotnem primeru pa se lahko takšno stanje vleče mesece, če ne celo leta. V Moji Kočevski zato odločno podpiramo cepljenje kot preverjen vzvod za normalizacijo razmer in vas tudi prosimo, da pokličete v ZD Kočevje, se natančno informirate o cepivih in na koncu tudi sprejmete odgovorno odločitev! Srečno Kočevska!

Gregor Košir

Pomembnost zobozdravniških pregledov

Med pandemijo covida-19 v Zdravstvenem domu Kočevje beležimo zmanjšano število obiskov otrok pri zobozdravniku. Verjetno se veliko staršev sprašuje, ali je varno iti k zobozdravniku. Odgovor je pritrdilen, kajti že pred pandemijo smo se zobozdravniki držali higienskih pravil, zdaj pa si še toliko bolj prizadevamo, da zaščitimo tako sebe, zdravstveno osebje kot paciente. Redni zobozdravstveni pregledi so ključnega pomena za ohranjanje ustnega zdravja otrok. Starši bi morali otroka prvič pripeljati k zobozdravniku med 6. in 12. mesecem starosti, oziroma ko izraste prvi mlečni zob. Zgodnji in redni pregledi omogočajo otroku, da se privadi na zobozdravnika. Prav tako jim pomaga razviti pozitiven odnos med zobozdravnikom in otrokom. Veliko staršev predolgo čaka, da otrok prvič obiše zobozdravnika, kar ima lahko negativne posledice na otrokovo zobozdravstveno in splošno zdravje. Zobna gniloba oziroma karies je najpogostejša kronična bolezen med otroki v svetu. Raziskava Svetovne zdravstvene organizacije kaže, da ima od 60 do 90 % otrok, starih od 2 do 6

Foto: www.pixabay.com

let, karies. Nekatere posledice kariesa pri otrocih pa so:

- bolečina in nelagodje, zaradi katerih je treba predpisati zdravila za lajšanje bolečin;
 - akutne in kronične okužbe, zaradi katerih bo mogoče treba jemati antibiotike;
 - težave pri hranjenju in spanju;
 - večje tveganje za karies trajnih zob.
- Nekateri starši kljub negativnim posledicam kariesa menijo, da umivanje mlečnih zob in stomatološki pregledi

med mlečno denticijo niso pomembni, ker bodo mlečni zobje zamenjani s trajnimi. Vendar to ne drži. Zelo pomembno je tudi, da mlečni zobje ostanejo na mestu, dokler ne začnejo izraščati trajni. Raziskave kažejo, da so otroci z zdravimi zobmi na splošno srečnejši, imajo v šoli boljše rezultate in imajo višjo samozavest. Otroci z zdravimi mlečnimi zobmi lažje razvijajo govor, prav tako pa tudi zgodnja izguba mlečnih zob povzroči premik preostalih zob. Posledično trajni

zobje rastejo ukrivljeno, zaradi česar je potrebno ortodontsko zdravljenje. Glavne prednosti zgodnjih in rednih stomatoloških pregledov so:

- učenje pravilnega ščetkanja zob;
- zgodnje odkrivanje in odpravljanje težav z ustnim zdravjem;
- preprečevanja nastanka ustnih bolezni.

Zaradi tega je zelo pomembno, da starši otroke pripeljejo redno na zobozdravniške preglede.

Renata Volf

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu

Imamo srečo, da živimo v okolju, kjer je čista in neokrnjena narava na dlani, le streljaj od doma. Vendar nas lahko med preživljanjem prostega časa in regeneracijo v naravi vbode klop, ki lahko prenaša nevarne bolezni.

Borelijoza je bolezen, ki jo dobimo prek klopovega vboda in jo zdravimo z antibiotiki. Druga resna bolezen, ki jo prenašajo klopi, pa je klopni meningoencefalitis (KME), za katero nimamo zdravila. Bolezen lahko ustavimo tako, da se proti njej cepimo. Najboljši čas za cepljenje je ravno zdaj, ko klopi zaradi mraza še mirujejo.

Klopni meningoencefalitis je resna virusna bolezen osrednjega živčevja, gre za vnetje možganov in možganskih ovojnic. Prenaša se z vbodom okuženega kropa. Kočevsko je endemsko področje za to bolezen, kar pomeni, da je pri nas veliko klopov prenašalcev tega nevarnega virusa. Prvi znaki bolezni se lahko pojavijo 7 do 14 dni po okužbi. Bolezen običajno poteka dvofazno. Prvo obdobje

bolezni se kaže kot kratka neznačilna vročinska bolezen z mišičnimi bolečinami, utrujenostjo in glavobolom. Zlahka jo lahko zamenjamo z drugo virozo in obravnavamo kot milo bolezen. Sledi obdobje brez simptomov, ki traja približno 8 dni. Drugo obdobje bolezni se izraža z znaki prizadetosti osrednjega živčevja, kot so glavobol, utrujenost, motnje zbranosti in spomina, lahko tudi zavesti. Pušča lahko dolgotrajne posledice, včasih tudi trajne ohromitve (5 %) ali celo smrt (1 %).

Stopnja obolevnosti za klopnim meningoencefalitisom je v Sloveniji med najvišjimi v Evropi, letno v povprečju zbolijo približno 170 oseb, delež cepljenih oseb pa je zelo nizek.

V Zdravstvenem domu Kočevje se v zadnjih letih cepi približno 100 oseb letno. Tveganju so izpostavljeni ljudje vseh starostnih skupin. Pri starejših bolezen v povprečju poteka težje in pogostejše pušča trajne posledice. Bolezen najučinkoviteje preprečujemo s

cepljenjem.

V Sloveniji se program cepljenja odraslih proti klopnemu meningoencefalitisu vsako leto izvaja tako pri odraslih kot otrocih. Odraslim, ki v letu izvajanja programa dopolnijo 49 let, in otrokom, ki dopolnijo 3 leta starosti, cepljenje krije ZZS (brezplačno), sicer pa je samoplačniško.

Za osnovno cepljenje so potrebni trije odmerki cepiva (drugi odmerek sledi 1 do 3 mesece po prvem, tretji pa 5 do 12 mesecev po drugem). Za vzdrževanje zaščite so nato potrebni poživitevni odmerki, prvi po treh letih, naslednji pa na pet let. Pri osebah, starih 60 let ali več, so poživitevni odmerki priporočljivi vsake tri leta. Cepljenje s prvima dvema odmerkom po možnosti opravimo v zimskih mesecih, da dosežemo zaščito pred začetkom sezone aktivnosti klopov, lahko pa cepljenje začnemo kadarkoli. Cepimo lahko otroke od dopolnjenega enega leta starosti.

Kljub temu ne smemo pozabiti na

borelijozo. Pomembno je, da pri gibanju v naravi uporabljamo repelente proti klopom, nosimo ustrezna dolga oblačila, klope, ki jih opazimo, pa odstranimo čim prej po vbodu.

Polona Vidič Hudobivnik, dr. med., spec. druž. med.

Da bi vse občanke in občane spodbudili k cepljenju proti KME, vam v ZD Kočevje v sodelovanju z Občino Kočevje ponujamo odmerke cepiva in cepljenje po znižani akcijski ceni 10 € (redna cena je 28 €). Cena velja za en odmerek ali poživitevni odmerek cepljenja. Naročite se lahko na številki 040-591-015, in sicer vsak dan med 8. in 13. uro, razen ob sredah, ko smo dosegljivi med 13. in 19. uro.

Akcijska cena 10 € (za odmerek) velja do porabe sredstev. Če se cepite prvič, vam ZD Kočevje ponuja naslednja dva odmerka po znižani ceni 20 €.

O prehranskih dopolnilih

Tisti, ki vsaj nekaj minut dnevno brskamo po družbenih omrežjih, smo že vsaj enkrat naleteli na katero izmed spletnih vplivnic, ki nas poskušajo prepričati, da nekatera prehranska dopolnila lahko vplivajo tudi na bolj mladosten videz. Pred časom so bili denimo zelo popularni čudežni bomboni 'sweet bear hair' v obliki medvedkov, ki so bili oglaševani kot lepotni vitamini za čvrste nohte in močne lase, trenutno pa je v ospredju kolagen, ki naj bi prav tako okrepil lase in nohte, pa tudi poskrbel za manj gub in celulita. Zanimalo nas je, kako in koliko prehranska dopolnila delujejo, pa tudi, ali je njihov učinek res tako blagodejen ali gre pri nekaterih preprosto za modno muho. Na naša vprašanja je odgovarjala Urška Kastelic, magistrica inženir živilstva, ki je zaposlena v Centru za krepitev zdravja ZD Kočevje.

Pravilnik za slovenski trg navaja, da so prehranska dopolnila živila, ki dopolnjujejo našo vsakodnevno običajno prehrano. To so običajno koncentrirani viri hranil ali drugih snovi, kot so aminokisline, maščobne kisline, vlaknine, rastlinski izvlečki, probiotiki ali podobne snovi s hranilnim in fiziološkim učinkom. Najdemo jih v različnih oblikah, najpogostejše v obliki kapsul, tablet, pastil ali ampul s tekočino, oblikovane pa so tako, da jih uživamo v odmerjenih majhnih količinskih enotah.

Prehranska dopolnila so koristna, ko posamezniku primanjkuje posameznih hranil. Kasteličeva kot primer navaja vitamin D, a poudarja, da ta izboljšuje imunski sistem ob predhodnem prepoznavanju pomanjkanju, dopolnila pa so pretežno namenjena odrasli populaciji brez težjih zdravstvenih stanj. Pomembno je opozoriti, da prehranska dopolnila nikakor ne morejo nadomestiti raznovrstne prehrane z naravnimi viri vitaminov in mineralov. "Uravnotežena prehrana zagotovi hranila v najbolj primernem razmerju, ki v velikem deležu telesu preskrbijo vse potrebne snovi," še pojasnjuje.

Ali lahko prehranska dopolnila tudi škodijo?

"Dopolnila so v koncentriranih oblikah. Človeško telo je zmožno nekatero presežke v telesu izravnati in nam ne škodujejo – primer takšnih so vodotopni vitamini iz skupine B in C – po drugi strani pa nam prevelik odmerik določenega prehranskega dodatka – primer so maščobotopni vitamini A, D, E in K – lahko škoduje," pojasnjuje Kasteličeva. Presežek vodotopnih vitaminov lahko prek urina izločimo, maščobotopnih pa ne, zato jih skladiščimo v jetrih. Po nekaterih podatkih lahko, če ga uživamo preveč, vitamin D povzroča dehidracijo, bruhanje in zmanjšanje apetita, vitamin E motnje v strjevanju krvi, vitamin A pa vrtočlavo, slabost, zlatenico, povečanje jeter, cirozo jeter, spremembe na koži, komo in celo smrt. Nekatero raziskavo so celo pokazale, da so lahko visoki vnosi vitamina A med nosečnostjo povezani z napakami pri razvoju ploda. Ob tem je smiselno opozoriti tudi, da teh vnosov z raznovrstno in zdravo prehrano praktično ni mogoče preseči.

Pred začetkom jemanja prehranskih

dopolnil se je dobro posvetovati z zdravnikom, da ne pride do kontraindikacij z določenimi zdravili, prav tako pa različna kombinacija hranilnih snovi na telo deluje različno (npr. boljša absorpcija kalcija v prisotnosti vitamina D in fosforja). Kot pojasnjuje, je najboljši prvi korak analiza krvi, saj naša krvna slika pokaže, česa nam v telesu primanjkuje oziroma česa se nabira preveč. "Preden posežemo po raznih dopolnilih, je smiselno spremeniti prehrano in izbrati hrano, ki je naravno bogata s snovmi, ki nam jih v telesu primanjkuje," še dodaja

Foto: www.pixabay.com

Kasteličeva. "Prehranska dopolnila niso namenjena zdravljenju, temveč dopolnjevanju prehrane," je še enkrat izpostavila.

Varnost prehranskih dopolnil

Varnost prehranskega dopolnila pomeni, da proizvod ne vsebuje snovi, ki bi lahko škodljivo vplivale na zdravje ljudi ob dnevnem odmerku. "Če ste kupec in uporabnik prehranskih dopolnil in vas zanima njihova ustreznost in varnost, se najprej obrnite na prodajalca in ga povprašate po analizi rezultatov in zagotovilih o varnosti in ustreznosti," pojasnjuje in dodaja, da je v zadnjem času trg preplavljen ogromno številu prehranskih dodatkov. "Med njimi so taka, ki imajo zdravilni učinek na človeka, pa tudi taka, ki so nedovoljena za uporabo v živilih. Na tem področju slovenska zakonodaja še ni popolnoma urejena, saj se prehranska dopolnila oglašujejo z različnimi zdravstvenimi trditvami,

ki ne temeljijo na znanstveni osnovi in zavajajo potrošnika," pojasnjuje. Natančnejše informacije glede zdravstvenih in prehranskih trditev sicer ureja Pravilnik o prehranskih dopolnilih, ki povzema Direktivo evropskega parlamenta in Sveta o prehranskih dopolnilih, še pojasni.

Lahko prehranska dopolnila vplivajo na mladosten videz?

Kot pojasnjuje Kasteličeva, morajo imeti proizvajalci za učinkovitost učinkovin v kozmetičnih izdelkih dokaze, "a ni predpisano, kakšne. To

manjkanje koencima Q10 doživimo, ko imamo zmanjšano sposobnost lastne sinteze ali imamo povečano potrebo, razlog za to so lahko večji fizični napor ali bolezenska stanja. Te spojine tvori naše telo samo, dobimo pa ga tudi s prehrano," je še dodala.

"Narejenih je kar nekaj raziskav, ki preiskujejo vpliv prehranskih dopolnil z dodatkom koencima Q10. Raziskovalci so merili vlažnost in elastičnost kože, gostoto in debelino dermisa, raziskave pa so pokazale, da prehranski dodatek na vlažnost kože in debelino dermisa ne vpliva. Ugotovili so, da naj bi jim uspelo ohraniti elastičnost kože in izboljšati stanje gub," pojasnjuje. A ob tem kljub vsemu dodaja, da previdnost pred pretiranim oglaševanjem ni odveč, saj so vplivi dodatkov večkrat vprašljivi. "Nekateri ljudje lahko točno določijo, po kateri prehrani se jim stanje kože poslabša ali izboljša, vendar ne obstaja prehranski dodatek, ki bi kožo drastično izboljšal ali poslabšal, zato se pri nakupu in uživanju prehranskih dopolnil priporoča zmernost," navaja. Koencim Q10 najdemo tudi v hrani, predvsem bogate z njim so ribe pa meso in oreški.

Kolagen je razširjena beljakovina v telesu, najdemo ga tako v kosteh, koži, črevesju, zobeh in mišicah. Kot je pojasnila Kasteličeva, koža po zgodnjih tridesetih letih začne letno izgubljati po en odstotek kolagena, kar povzroči izgubo prožnosti, čvrstosti in gibkosti kože. "V visoki starosti naše telo tvori tudi do 75 odstotkov manj kolagena kot pri dvajsetih letih, je pa hitrost te izgube odvisna od našega življenjskega sloga. Koži je mogoče povrniti to izgubo ali jo vsaj upočasniti z zdravo prehrano, predvsem z nižjim vnosom sladkorja ter izogibanjem prekomerni izpostavljenosti soncu," navaja.

"Kot prehranski dodatek je najbolj priporočljiv hidroliziran kolagen iz različnih virov, da je pokritih čim več potreb organizma. Sinteza kolagena je še toliko boljša z dodatkom vitamina C ter MSM (organsko žveplo)," pojasnjuje. "Zmernost je lepa čednost, zdrav življenjski slog pa ključ do zdravega in mladostnega videza," zaključuje Kasteličeva.

Neja Jerebičnik

60-letnica Glasbene šole Kočevje

22. aprila 2021 praznujemo 60-letnico. Med obletnico pred desetimi leti, ko smo jih praznovali okroglih 50, in letošnjo smo dosegli marsikaj. Na splošno pa lahko trdimo, da je Glasbena šola Kočevje v teh desetih letih napredovala na vseh področjih in da smo z napredkom lahko zelo zadovoljni.

Epidemija covid-19 je zapolnila naš vsakdan, misli, delovanje in nam naložila prej neslutene osebne in družbene omejitve. Šolska stavba je brez učencev prazna in otožna. Zdaj se še toliko bolj zavedamo, da je glasbena šola za učence in od učencev. Zavedanje tega enostavnega, vendar včasih prezrtega dejstva nas je okrepilo v našem poslanstvu: ponuditi kakovostno glasbeno vzgojo in učenje igranja na instrumente kar najširšemu krogu učencev. Epidemija bo minila, ti učenci pa bodo postali odgovorni člani družbe, ki bodo kulturno razgledani in oplemeniteni lahko aktivno prispevali k razvoju naše domovine.

Kultura ni priveseček. Če nas Trubar ne bi nagovoril, če Prešeren ne bi za vse nas vzdignil čaše, če Grohar ne bi naslikal ikonografskega Sejalca, se generacije jezikoslovcev ne bi trudile spremeniti slovenščine iz jezika poslov in kmetov v jezik univerze, znanosti, kulture in tehnike, kje bi Slovenci bili kot narod danes?

Umetnost kot taka je univerzalna. Resnično umetnost, predvsem glasbeno, spoznamo vsi ljudje, ne glede na narodnost ali geografsko lokacijo. Glasba je najstarejša in najbolj razširjena umetnost. Lastna prav vsem kontinentom in vsem ljudem. Ipavčevo Serenado za godala ali Osterčev Religioso, zborovske skladbe Čopija, Makorja, Močnika, Vulčeve in številnih drugih mladih slovenskih skladateljev, Wolfove samospeve in Jenkove budnice poslušajo, uživajo in igrajo po vsem svetu in ne nazadnje vsakič, ko je ob uspehih naših športnikov dvignjena slovenska zastava, slišimo v svoji navidezni preprostosti čudovito močno Premrlovo uglasbitev naše narodne himne.

Kočevje je imelo v tradiciji godbe in poučevanja glasbe v gimnaziji dobro tradicijo in dovolj glasbene in intelektualne osnove, da je lahko na tem gradilo svoje glasbeno izobraževanje. Poučevanje posameznih instrumentov v Delavski godbi in delo glasbenih pedagogov v Gimnaziji Kočevje je dalo dobro osnovo in ustvarilo močno glasbeno tradicijo. Na prigovarjanje gospoda Humka se je občina opogumila in 22. aprila 1961 ustanovila glasbeno šolo. V priznanje strokovnosti in novih časov je Miloš Humek postal prvi ravnatelj. Njegov trud je rodil močan sad. Svoje sta dodala tudi naslednja ravnatelja Adi Škorjanc in Mateja Junc, vsak na svoj način.

Glasbena šola Kočevje se je vmes vrnila v stavbo na Reški cesti, kjer

je delovala na začetku. Šola je tedaj dobila 13 učilnic, zbornico, pisarno in kot glavno pridobitev še dvorano! Leta 2007 je bil za novega ravnatelja imenovan Jože Rajk. V šolo je vnesel nov zagon, posvetil se je medsebojnemu odnosu, se zavzel za pozitivno motiviranje učiteljev, zavedajoč se, da so za dobro pedagoško delo in dose-

v drugih krajih občine Kočevje in ti nastopi so postali del šolske tradicije.

Navezali smo stike z glasbenima šolama iz Kopra in Ajdovščine ter Glasbeno Matico iz Trsta, stkali smo tudi prijateljske vezi z glasbenima šolama iz Špitala in Porcije. Učenci Glasbene šole Kočevje so redno sodelovali na Svirélu, največjem

predstave glasbene pravljice Zaklad, ki si jo je v ŠD Kočevje ogledalo 1.600 gledalcev, na večerni predstavi pa smo prejeli nekajminutne stoječe ovacije.

Upali smo, da bomo lahko v jubilejnem letu 2021 izvedli novo glasbeno igro Abrakar, ki je nadaljevanje igre Zaklad, a se zaradi epidemije to ni zgodilo. Praznovanje ob jubileju

Foto: Arhiv Glasbene šole Kočevje

ganje uspehov najpomembnejši dobra volja in prijetno, pozitivno vzdušje v šoli. Vse to je kmalu dalo pozitivne rezultate in zato je ministrstvo šoli odobrilo širjenje oddelkov. Božično-novoletni koncert v Šeškovem domu je bil spet svojevrstna prelomnica in približno hkrati je število učencev kmalu preseglo 200, število učiteljev se je povzpelo na več kot 20. Leta 2009 glasbena šola odpre svojo knjižnico, število učilnic naraste na 19, urejajo se prostori in oprema, prihaja vedno več nove IT-opreme.

Leta 2011 je Glasbena šola Kočevje praznovala 50-letnico s pripravo Zbornika, Slavnostnim koncertom, na katerem nam je prvič zaigral naš Simfonični orkester, in številnimi spremnimi prireditvami. Gostili smo Tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov, obenem pa se je šola posvetila investicijam v stavbo, opremo in glasbila. Posneli smo prvo zgoščenko, ob tej priložnosti pa smo izvedli tudi koncert učiteljev, ki je zdaj postal že tradicionalen. Z izvajanjem zaključnih koncertov želimo širiti in približati glasbo svojim učencem občanom tudi

mednarodnem glasbenem tekmovanju v Sloveniji. Učencem in učiteljem je pomenil velik izziv, vsakič pa so se zelo dobro uvrstili. S 700 prijavljenimi glasbeniki se je Svirél uvrščal med največja srednjeevropska mednarodna glasbena tekmovanja. Tekmovalci so prihajali iz 22 držav in treh kontinentov, ocenjevala pa jih je mednarodna žirija. Tekmovanja na žalost ni več, vendar naši učenci zato niso prikrajšani, saj uspešno tekmujejo na množici zahtevnih tekmovanj doma in v tujini.

Leto 2018 je zaznamovala glasbena igra Zaklad, ki je bila brez dvoma eden največjih projektov v zgodovini glasbene šole sploh. Sodelovalo je 90 nastopajočih in še ogromno tistih, ki niso bili na odru, a brez njih igre ne bi mogli izvesti. Priprave so potekale kar tri leta, besedilo je napisala Cvetka Bevc, nekdanja učiteljica v Glasbeni šoli Kočevje, uglasbil pa jo je Matjaž Predanič. Besedilo, temelječe na kočevskih legendah, se vrti okoli deklice Nine, ki pade v pravljico in s pomočjo čarobnih likov Polhovega možička, čarovnice Štrompfo, kačje kraljice in razbojnika Naceta išče zaklad. Izvedli smo tri

bomo zato premaknili na konec leta 2021 oziroma na prvo polovico 2022. Kljub vsem nastopom prek raznih kanalov, zelo uspešnih nastopih učencev na spletnih tekmovanjih, pouku na daljavo in vsem prizadevanjem, šola ne živi tako, kot bi morala.

Je pa to čas za premislek. O pomembnih stvareh v življenju. Kaj nas resnično osrečuje, kaj nam resnično plemeniti življenje? Zavedamo se, da gre po eni strani za stvar perspektive. Tisti, ki se borijo za golo preživetje, oboleli in tisti, ki so jim umrli svojci, gledajo na življenje drugače kot tisti, ki so zgolj prisiljeni v mirovanje. V mirovanju nam ostaja zgolj kultura, in še ta omejena na samo nekaj področij, od katerih je glasba gotovo eno pomembnejših. Glasbena kultura, glasbeno izobraževanje in preprosto uživanje v glasbi so naš respirator, ki nas zbujajo iz otopelosti in nam daje voljo do življenja. Spominja nas na to, da so lepe in globoke stvari, tako umetnine kot preprosta zabava, lastne vsem in so tisto, kar nas osmišlja v naši človeški biti.

Martin Lavrič

Svetovni dan mokrišč

Februarja, marca in aprila obeležujemo svetovni dan mokrišč, svetovni dan voda in svetovni dan Zemlje. Svetovni dan mokrišč obeležujemo 2. februarja. Datum je bil izbran leta 1971 v iranskem mestu Ramsar (Ramsarska konvencija o mokriščih).

Mokrišča so posebni življenjski prostori ob rekah, jezerih, na visokih planotah in ob morski obali. Med najznačilnejša mokrišča spadajo močvirja, barja, poplavni travniki, mrtvice in priobalni deli morja.

Zaradi rednega in zadostnega poplavljanja ponujajo življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam; posebnega pomena so za ribe, ki se tu drstijo, ptice, ki gnezdiijo ali samo počivajo, ter dvoživke, ki se ravno zdaj selijo k mokriščem, kjer bodo odložile mrest.

Na področju Notranjskega regijskega parka ravnokar poteka vsakoletna reševalna akcija dvoživk, ki se množično selijo s Slivnice proti Cerkniškemu jezeru. Morda se bomo kot prostovoljci reševanja ogroženih dvoživk udeležili prihodnje leto.

Nekateri vidijo mokrišča kot področja, ki bi jih bilo treba izsušiti

Foto: Miha Gorjup, Tia Potisk

in pozidati, s čimer bi se rešili tudi komarjevih ličink, a tak pogled je zgrešen, kajti mokrišča veljajo za najboljši naravni regulator vodnih tokov. Med poplavlami zadržujejo vodo, po-

leti pa so pomembni vodni zbiralniki. Obenem so tudi prvovrstna naravna čistilna naprava za odpadne vode. Lahko so vir pitne vode ali rekreacijsko območje. Ljudje jih ustvarjamo

tudi na novo (soline in ribniki).

V Sloveniji imamo veliko mokrišč. Med pomembnejša spadajo Cerkniško jezero, Ljubljansko barje, Škocjanski zatok, Zelenci in Lovrenško barje.

Pri izbirnem predmetu, ki smo ga poimenovali po okoljski aktivistki Greti, smo ob svetovnem dnevu mokrišč zaradi pouka na daljavo za odklop od računalnikov izkoristili popoldneve. Na sprehodih po lepi kočevski in ribniški pokrajini smo iskali in slikali mokrišča.

Na Kočevskem so to Kočevsko jezero na Rudniku, Reško jezero v Kočevski Reki ter ribniki v Mahovniku, Črnem Potoku, Predgradu in Kočah.

Želiva vas nagovoriti k razmisleku o pomenu ohranjanja slednjih oz. kar celotne narave, saj ima naše nenamerno in nezavedno ravnanje lahko neslutene posledice, ki na kratki rok niso opazne in merljive.

Pogosto slišana izjava, da moramo gledati v prihodnost in poskrbeti za kakovostno življenje prihodnjih generacij, pomeni, da moramo ukrepati že zdaj!

Miha Gorjup, Tia Potisk

INTERSOCKS

OUTLET

INDUSTRIJSKA PRODAJALNA

crocs™ & SOCKS

sreda, od 16h – 19h petek, od 10h – 19h

Intersocks | Reška cesta 29, 1330 Kočevje

Gozd – naša druga igralnica

Smo skupina Zajčki iz vrtca Brlogec, in čeprav smo še majhni in bomo stari komaj tri leta, smo se ob ponovnem odprtju vrtcev večkrat podali po dolgi poti do gozda. Vzgojiteljici sta nas peljali na različne gozdne poti. Najljubša pa nam je učna pot na Marofu, kjer nas na vhodu vsakič pozdravi sova. Na poti odkrivamo različne zanimive stvari, a najbolj so nam všeč palice, kamni, štori in podrta drevesa, po katerih plezamo. Ja, vse to so naše igrače v gozdu in te so veliko bolj zabavne kot tiste v naši igralnici. V gozdu počnemo vse, kar sicer v igralnici, samo na malo drugačen način in z drugimi pripomočki. Čeprav nimamo barvic, flomastrov ali tempere, tu lahko ustvarjamo zanimive risbe. Našli smo majhno lužico z blatom in vanjo pomakali palice, storže ali pa kar svoj prst in risali na papir. Kako

so bile zanimive naše blatne risbe!

Vzgojiteljica nam je pripravila še Zajčkov trim stezo. Po gozdni učni poti smo iskali slikice, ki so nam prikazovale različne gibalne vaje (počepi, stojimo na eni nogi, krožimo z rokami ...) Da smo pri tem krepili še mišice na rokah, smo vsi skupaj nosili dolgo palico, ki smo jo pri vsaki slikici spustili in jo na koncu odnesli stran od poti. Po opravljenih nalogah smo ugotovili, da smo že čisto pravi športniki, saj smo vse vaje izvedli brez problema.

V gozdu smo poslušali tudi glasbo, ki pa ni prihajala iz radia, zvočnika ali mobitela. Dobro smo prisluhnili in ugotovili, da je glasba v naravi lahko zelo lepa, zato smo nanjo tudi zaplesali. Poslušali smo ptičje petje, zvok vetra in vode, kako listi padajo na tla, miške, ki tekajo po listju ...

Foto: Neja Gruden

Joj, kako zabavno in razburljivo pa je bilo, ko smo odšli v gozd iskat Mucu Copatarico. Saj jo poznate,

kajne? Tudi nam je vzela copatke, ker smo jih pač pozabili pospraviti. Bili smo zelo žalostni in želeli smo jih nazaj. Dolga pot nas je vodila do nje in ves čas smo jo klicali. V gozdu smo pregledali vsa drevesa in luknje ter pri tem premagovali različne ovire na poti (podrta drevesa, hribe, doline, kamne ...) A na koncu smo vendarle našli njen dom. Žal pa Muce Copatarice ni bilo doma. Pred vhodom v njeno hiško (bivakom) smo našli samo njeno sliko. Joj, kako smo bili veseli, ko smo v 'hišici' zagledali svoje copatke. Hitro smo jih odnesli nazaj v vrtec in od zdaj jih vsak dan pospravimo.

Res je zabavno v našem gozdu in še večkrat se bomo vrnili tja ter vam povedali še kakšno zanimivo dogodivščino.

Nataša Klun

Bogate vsebine tematskih dni

Čeprav je veliko ustanov zaprtih oziroma je zbiranje ljudi omejeno zaradi preprečevanja širjenja virusa, se na OŠ Ljuba Šercerja trudimo poiskati načine, da pri izvedbi tematskih dni ponudimo obogatene programe v sodelovanju z lokalnim okoljem. Tako smo nedavno izvedli dva tematska dneva, ki sta bila poučna, aktivna in obogatena z različnimi vsebinami ter pripravljena v sodelovanju s CŠOD Jurček. Zelo smo jim hvaležni, saj so poskrbeli za zanimive in različne aktivnosti. Njihove izkušnje, znanje in že pripravljene materiali so zelo dragoceni. Skupaj smo izvedli naravoslovni dan z naslovom Gozdne živali. Prek videopovezave so nam zaposleni v CŠOD opisali življenje gozdnih živali, ki živijo v kočevskih gozdovih.

Podrobneje smo spoznali najpogostejše živali, s katerimi bi se lahko srečali na sprehodu skozi naš gozd. Naučili smo se prepoznati odtise živali, ki jih najdemo v gozdu in v njegovi neposredni bližini. Srečanje prek videopovezave je potekalo približno eno uro in učenci so brez težav ohranjali pozornost in koncentracijo ter sledili predstavitvi. Menimo, da so bile vsebine posredovane zanimivo, saj so ob poslušanju in gledanju uživali.

Izvedli smo tudi tehniški dan z naslovom Jamarstvo. Izvedba tega dne je bila prepletena s projektom POGUM, v katerega je naša šola vključena, o projektu pa je bilo tudi že zapisano v članku v eni izmed preteklih števil časopisa. Učenci so skozi načrtovano razvijanje kompetenc podjetnosti

Foto: Sandra Rusec Belaj

sami izvedli intervju z jamarjem, poiskali in računali stroške izleta do Postojnske jame, izdelovali izdelke iz lesa itd. Nastal je čudovit lesen spomin na temo jam, s katerim se bodo učenci igrali pa tudi učili. Spet smo imeli srečanje prek Zooma, na katerem smo izvedeli več o jamah na Kočevskem. Vsi smo bili presenečeni, koliko jam je v naši bližini, nujno smo

si morali eno od njih tudi ogledati. Najprej smo si s pomočjo virtualnega prikaza ogledali Črno jamo ter ugotovili, da v njej ni nobenih rastlin, lahko pa najdemo živali. Črna jama je najbližja naši šoli, zato smo se odpravili tja. Seveda nismo pozabili na primerno obutev, oblačila ter svetilke. V jami je namreč temno in brez svetilke ne bi videli prav ničesar. Našli smo pajka, večšo, nismo pa našli nobenega netopirja. Malo razočarani smo se odločili, da bo treba ogled ponoviti.

Kot ste lahko prebrali, smo se imeli prijetno in poučno. Poleg tega smo – se kot vsako leto – udeležili čistilne akcije Očistimo Kočevsko, 2. aprila smo obeležili svetovni dan avtizma, 8. aprila pa svetovni dan Romov.

Sandra Rusec Belaj

Junaki 9. a razreda OŠ Stara Cerkev

V tokratnem članku so vrstice namenjene mnenjem devetošolcev, saj so se ti učenci zaradi epidemije, ki traja že dobro leto dni, znašli v situaciji, s katero se nihče od nas, ki smo končali osnovno šolo, ni ukvarjal. Konec devetletnega šolanja je velika prelomnica v življenju mladih, saj predstavlja zaključek nekega obdobja, ki ga kronaš s svečanim odhodom, mesec prej pa še z nacionalnim preverjanjem znanja, ki ga odpišejo vsi slovenski devetošolci. Letos je konec marca potekalo e-pilotno testiranje NPZ, ki učencem ni predstavljalo prevelikega bremena, saj kot pravijo sami, so se med poukom na daljavo privadili in postali večji dela z računalnikom. Nekoliko jim je

bil težji test matematike. Zavedajo se, da je pomanjkljivo znanje posledica odsotnosti razlage v živo. Malo jim je v uteho obljuba ministrice za šolstvo, ki pravi, da bo nacionalno preverjanje znanja izvedeno le zato, da bodo lahko beležili in preverili splošno znanje te generacije.

Potekal je tudi že vpis v prve letnike. Štirje učenci so se vpisali v gimnazijski program, saj pravijo, da si tako pridobijo še štiri leta časa, da se odločijo, kateri poklic bodo opravljali. Nekaj učencev se bo šolalo v Kočevju, in sicer v programih ekonomski, strojni, lesni in trgovski tehnik. Prestali učenci so se odločili za šolanje v Ljubljani in Novem mestu. Tako bomo dobili

frizerja, oblikovalko, elektrotehniko, računalniškega tehniko, električarja, farmacevtsko tehniko in zdravstvene tehnične. Vsi učenci bodo vozači, razen dveh, ki bosta prebivali v ljubljanskih dijaških domovih.

S poukom na daljavo so bili zadovoljni, nekoliko težje jim je bilo učiti se naravoslovne predmete ter slovenščino. Pošalijo se, da je največja težava učenja na daljavo zagotovo zgodnje vstajanje.

Zdaj, ko so v šoli, se spopadajo s pridobivanjem ocen, saj imajo kakšen teden poleg pisnega testa napovedano tudi ustno ocenjevanje, kar pa pri izgubljeni učni formi predstavlja veliko skrbi. Na maske so se privadili, čeprav jih ne marajo.

Foto: Jasmina Arko

Veliko preglavic jim predstavlja letošnja zaključna prireditev – valeta. Seveda bi jo radi izpeljali v živo. S pomočjo učiteljice Eve Merhar bodo posneli kratek film, v katerem se bodo predstavili, da pokažejo, kaj vse obvladajo, od igranja na instrumente do petja in plesa. Kljub nezavidljivemu položaju je učilnica 9. a razreda polna dobre volje. Vsem učencem želimo, da bi uresničil svoje načrte in ostali še naprej optimistični.

Jasmina Arko

ReOvitki – razmišljamo krožno in podjetno

V letošnjem šolskem letu smo si ekipa osmošolcev OŠ Ob Rinži – Manca Gorše, Jan Mihelič, Markus Starc, Miha Gornik Zemljak in Lia Grišin pod mentorstvom Petre Debelak zastavili poseben izziv – razviti poslovno idejo, s katero bi sledili smeri krožnega gospodarstva. Dela smo se lotili na začetku decembra.

Ideja o izdelku se je porodila hitro in spontano, saj pri šolskem novinarstvu že daljši čas raziskujemo okoljsko tematiko in sodelujemo z Ekošolo. Da bi idejo popeljali kar čim dlje, smo jo razvijali v okviru priprav na tekmovanje POPRI, ki pri mladih spodbuja podjetništvo in ustvarjalnost, znanje o krožnem gospodarstvu pa smo si pridobivali prek projekta E-SPACE, ki ga vodi Ekošola.

Nastali so ReOvitki – ovitki za zvezke in delovne zvezke iz debelejšega recikliranega papirja, ki ima certifikat FSC, je brez klora in težkih kovin. ReOvitki so namenjeni ovijanju formata A4 različnih debelin. Manca in Lia sva narisali motive za različne šolske predmete, ki krasijo sprednjo stran ovitka, na zadnji strani ovitka pa je želva s sloganom Ovij zvezek, ne želve!, s katerim želimo mlade in malo manj mlade

Foto: Petra Debelak

ozaveščati o problematiki ogromnih količin plastičnih odpadkov v naravi, sploh v oceanih. Velika prednost ReOvitkov je, da ne potrebujejo etikete in da jih je mogoče po uporabi reciklirati. Pri razvijanju poslovnega modela nam je pred regijskim tekmovanjem večkrat priskočil na pomoč Andrej Mladenovič iz Podjetniškega inkubatorja Kočevje, prvi ReOvitki pa so bili izdelani v tiskarni Bela svetloba.

Z idejo o ReOvitkih smo se na regijskem tekmovanju POPRI 2021 uvrstili med tri najboljše ekipe. Prejeli smo denarno nagrado 500 evrov, namenjeno izboljšanju in nadgradnji poslovne ideje, ter se uvrstili na državno tekmovanje.

Kaj se je v kratkem času po regijskem (3. marca) in do državnega tekmovanja (7. aprila) spremenilo pri ReOvitkih? Pri prvem prototipu ReOvitkov je ovijanje potekalo s

samolepilnim trakom. To smo želeli odpraviti, saj so ovitki brez lepila manj obremenilni za okolje, vendar je bil ta izziv za nas pretrd oreh. Poiskali smo strokovno pomoč. Izboljššan prototip ReOvitka, ki se ovija brez lepila, je razvila grafična oblikovalka Alenka Šubic. S to izboljšavo ovitka smo zelo zadovoljni, saj poleg prej omenjene prednosti samo ovijanje še poenostavi in pohitri, poleg tega pa se pri odstranjevanju ovitkov platnice ne poškodujejo, ovitek pa se lepo prilagodi odprtemu in zaprtemu zvezku. Veliko ur pred državnim tekmovanjem je minilo v znaku reovitkanja, kakor smo poimenovali svoj čas, namenjen izboljšavi poslovnega modela in predstavitvi pred državno komisijo. Pri tem smo bili deležni tudi strokovne podpore Podjetniškega inkubatorja Podbreznik.

Žal se na državnem tekmovanju nismo uvrstili na najvišja mesta, a veseli in zadovoljni smo, da smo idejo pripeljali dovolj daleč, da lahko postane tržno zanimiva in da smo z njo pokazali, da se z voljo in sodelovanjem lahko začnejo delati konkretni koraki h krožnemu razmišljanju tudi med osnovnošolci.

Petra Debelak in ekipa osmošolcev

Vrednotenje šole na daljavo na OŠ Zbora odposlancev

Marca 2020 so bile šole zaradi epidemije koronavirusa prisiljene pouk praktično čez noč preseliti v virtualno okolje, čeprav na to niso bile pripravljene. Do ponovnega zaprtja jeseni 2020 se je to spremenilo – zaposleni so se udeležili izobraževanj za uporabo spletnih orodij, prejeli pa so tudi priporočila za delo, ki so bila oblikovana na podlagi izkušenj prvega zaprtja. Na ta način smo šole poskušale izboljšati svoje delo.

Da bi preverili, kako učinkoviti smo bili pri tem v resnici, smo na OŠ Zbora odposlancev v decembru izvedli raziskavo o šoli na daljavo, v katero smo vključili učence, starše in učitelje šole.

Starši menijo, da je bil odziv šole na zaprtje dober in da se je naše delo v drugem valu še izboljšalo, kar pripri-

sujejo temu, da so bili učitelji tokrat boljše pripravljeni na delo na daljavo in da je bilo med učitelji in učenci več stika (prek e-pošte, telefona in videokonferenc). Največkrat izpostavljena negativna izkušnja staršev je bil občutek preobremenjenosti. Najtežje je bilo staršem, ki so v tem času hodili v službo in hkrati z otrokom opravljali šolsko delo.

Pri učencih vseh starosti se je kot posebej problematično kazalo njihovo počutje. Najpogosteje so svoje počutje med šolanjem na daljavo ocenjevali kot slabše v primerjavi s svojim počutjem, ko so fizično v šoli, opisovali so ga predvsem z negativnimi čustvi. Izrazito malo učencev se je v tem času počutilo družabno, precej več jih je poročalo, da so osamljeni. To predstavlja potencialno težavo za

nadaljnji razvoj učencev, saj ravno v času pubertete mladostniki oblikujejo svojo identiteto in se osamosvajajo od staršev, za kar potrebujejo svojo vrstniško skupino.

Zelo pozitivno pri učencih je bilo to, da so bili zadovoljni z odnosom, ki ga imajo s svojimi učitelji, in da so se veselili povratnih informacij od učiteljev. Skoraj vsi učenci so učitelje ocenjevali kot razumevajoče, prijazne in pripravljene pomagati. Všeč so jim bile videokonference in pogovori z učitelji, s pomočjo katerih so ohranjali stik in vzdrževali odnose, ki obstajajo znotraj razreda.

Pri učiteljih je bilo najbolj skrb vzbujajoče to, da so bili nekateri od njih med šolanjem na daljavo zelo utrujeni in preobremenjeni. Marsikomu je veliko stresa prinašalo že samo delo

z računalnikom, več kot polovica se jih je soočala s tehničnimi težavami. Večina si jih je želela, da bi učencem lahko podajali razlage v živo. Kljub temu so bili učitelji zadovoljni z delom vodstva šole in so se večinoma trudili ohranjati pozitivno naravnost ter so aktivno iskali dejavnosti, ki so jim pomagale ohranjati dobro počutje in zmanjšati stres.

Na podlagi rezultatov, ki smo jih dobili v sklopu raziskave o šoli na daljavo, lahko zaključimo, da so z delom OŠ Zbora odposlancev v dani situaciji učenci, starši in tudi učitelji precej zadovoljni, kljub temu pa jim je spremenjen način dela prinesel kar nekaj težav, s katerimi so se bili prisiljeni soočati in so pomembno vplivale na njihova življenja.

Zarja Golouh

HUD-PA®KET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.
Bršljanova pot 4 1330 Kočevje
gsm 031 653 361 e hud.parket@gmail.com

OBNOVLJENI ORIGINALNI

TONERJI

kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno

BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje

www.bps.si

mikec.bastar@siol.net

041 690 440

01 89 50 490

Novi podjetniški inkubator v coni LIK

26. marca 2021 so ob obisku visoke delegacije Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo tudi uradno odprli novi Podjetniški inkubator Kočevje, ki je v industrijski coni LIK. Gre za nov mejnik v razvoju podpornega okolja za podjetništvo v kočevsko-ribniški subregiji.

Če je Kočevje še pred sedmimi leti veljalo za gospodarsko skoraj zamrlo mesto, je danes slika bistveno drugačna. Nove investicije, nove ideje in več podjetnosti je med prebivalci. Temu trendu je sledila tudi razvojna naravnost občine, ki je iz Regionalne razvojnega sklada pridobila evropska sredstva za izgradnjo nove stavbe Podjetniškega inkubatorja Kočevje. Ta obsega skupaj 1.600 m² tlorisne površine v treh nadstropjih in medetaži. Namembnost prostorov je različna. Od proizvodnje, skladišča, izobraževalnega centra, pisarn, laboratorija za nove tehnologije, računalnice do sejne sobe, večnamenske dvorane in prostorov za sestanke.

"Nova sodobna stavba Podjetniškega inkubatorja Kočevje je pomembna spodbuda lokalnemu gospodarstvu, saj prinaša zelo potrebne poslovne prostore za nadaljnji razvoj podjetij in inovacij," je ob odprtju stavbe izpostavil župan občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič. "Pravzaprav je bil skrajni čas, da smo povečali kapacitete inkubatorja," poudarja direktor Marko Stijepić. "Podjetniška aktivnost v Kočevju je v zadnjih petih letih tako zrasla, da smo iz 5 inkubirancev konec 2015 prišli na več kot 55 konec leta 2020." Da je bil takšen objekt z novimi poslovnimi prostori zares

Foto: Vasja Marinč

potreben, se je pokazalo že z objavo javnega poziva za potencialne najemnike. Prostorji so bili oddani že na prvem razpisanem roku.

V novem inkubatorju najdemo zelo različne najemnike. Podjetje Ismart Biometrics izdeluje visokotehnološke biometrične ključavnice. Ko potrkamo na vrata naslednje pisarne, naletimo na podjetje Naturalloghouse, ki izdeluje prave lesene hiše iz brun. V sosednji pisarni deluje MOXIE, Ines Jarc, s. p., ki se ukvarja z grafičnim oblikovanjem in tiskom. Med pisarno obeh socialnih podjetij, Zadruga Zakladi Kočevske in Festivala lesa, najdemo ekipo DUAVIZ. Ekipo sestavlja dva 3D grafična ustvarjalca, Miha Janež in Alen Udovč, ki ustvarjata in vizualizirata tisto, kar šele bo obstajalo, čeprav človeka ob pogledu na njune renderje zlahka prevara, da gre za fotografijo. Njune stranke prihajajo iz vsega sveta, od ZDA pa do

Dalnega vzhoda.

V proizvodnem delu bodo domovali craft pivovarna Brewwood, kmetija Kocjančič, Inna Fashion in inkubatorjev prototipni center za les. Brewwood zaradi vse večjega povpraševanja širi svojo proizvodnjo, poleg pivovarne bodo zgradili še degustacijski center. Prvi sosed pivovarjev je družina Kocjančič. Gre za eno največjih ekoloških kmetij v Sloveniji, v novem Inkubatorju pa bodo uredili predelovalni center in hladilnico, saj vstopajo na trg mesnatih polizdelkov in izdelkov. V naslednjem prostoru je podjetje Inna Fashion, ki izdeluje in prodaja modna oblačila. Med covidom-19 so svoje poslovanje preselili na splet in zdaj optimizirajo distribucijo. V kratkem bodo lansirali tudi nišno spletno trgovino, s katero želijo zapolniti praznino določenih modnih izdelkov na našem trgu. Spodnji del prostorov zapolnjuje še prototipna

delavnica Podjetniškega inkubatorja Kočevje. Ta je namenjena predvsem start up in potencialnim podjetnikom, ki želijo priti do prvega prototipa, s katerim lahko testirajo trg in se uspešno podajo na poslovno pot.

Ključ do uspešnega dela inkubatorja seveda leži v zaposlenih, ki znajo uporabiti to infrastrukturo in ponujajo podjetnikom pravo pomoč na njihovi poti. "Inkubator je odprt za pomoč pri razvoju ideje in poslovanja podjetnikom tako iz naših kot tudi okoliških krajev. Tudi med izvajanjem ukrepov za preprečevanje širjenja covid-19 smo vseskozi v stiku z inkubiranci, največkrat prek video povezave," pove Andrej Mladenović, vodja programa SIO za pomoč podjetnikom na njihovi poti. Veliko imajo tudi t. i. virtualnih inkubirancev, ki ne potrebujejo poslovnega prostora, ampak strokovno podporo in pomoč inkubatorja pri razvoju posla.

Velik poudarek so v preteklih letih namenili mladim, predvsem osnovnošolcem. Skozi podjetniške krožke in hekatlone so mladim dali priložnost, da postanejo aktivni in izvedejo svoje prve podjetniške podjeme. "Ti mladi bodo v nekaj letih postali odlični podjetniki, ki bodo razumeli osnove poslovanja," dodaja Mladenović.

Ko bodo čutili pravo podporo in kritično maso perspektivnih idej v lokalnem okolju, se zagotovo ni bati, da bi mladi masovno migrirali v druge kraje in države. Za novo evropsko perspektivo pa v lokalni skupnosti že razmišljajo o specializirani širitvi inkubatorja znotraj industrijske cone LIK.

A.M., M.S.

Mreženje kočevskih dijakov in delodajalcev

Bila je neobičajna sreda ... za številne priprava na ponovno popolno zaprtje, za pogumne dijake pa prav posebna. Posebna zato, ker so številni dijaki prvič zakorakali na pravi trg dela. Mreženje s potencialnimi delodajalci so urili na pravih individualnih zaposlitvenih razgovorih.

Pet kočevskih podjetij – Melamin, d. d.; YASKAWA Europe Robotics, d. o. o.; Rotis, d. o. o., Slovenski državni gozdovi, d. o. o. in Intersocks, d. o. o. – je navdušeno pristopilo k metodi opazovanja na delovnem mestu, t. i. Job shadowinga. Povezali smo jih z dijaki 3. letnikov različnih smeri: oblikovalec kovin, trgovec, ekonomski tehnik, strojni tehnik in gimnazijski maturant. Pet najuspešnejših dijakov, ki so izkazali velik interes in se dobro predstavili, je pridobilo možnost ogleda delovnega okolja in sodelovanja v podjetjih do konca

šolskega leta.

Seveda smo dijake na razgovore tudi kompleksno pripravili in jim ponudili dve delavnici. Na delavnici Moj kul CV! smo dijakom pomagali pri osebni in kakovostni pripravi življenjepisa in spremnega pisma za delodajalca. Velik poudarek smo namenili zapisu in identifikaciji dobrih in močnih lastnosti dijaka. Ob pripravi kakovostnega CV smo dijakom predstavili pomembne poudarke, na kaj biti pozoren in kako oblikovati dober prvi vtis pred bodočim šefom.

Pozitivna izkušnja, ki jo kočevski delodajalci zelo podpirajo. Prednost mreženja je večstranska. Delodajalci spoznajo dobre kandidate za študentsko delo in posledično zaposlitev, tudi pri poklicnih profilih, ki so manj spoštovani in zanimivi. Dijaki spoznajo kompetence, ki so potrebne za opravljanje določenega profila v

Foto: Maja Rupnik

realnem delovnem okolju, možnost štipendiranja in postanejo samozavestnejši.

Kompetence vseživljenjskega učenja so pogosto manj zaznane pri mladih. Analiza potreb po kadrih, ki smo jo partnerji projekta VšečKAM in GREM opravili med podjetji v Vzhodni kohezijski regiji, je pokazala zanimiv podatek: približno 65

% podjetij ni zadovoljnih s kompetencami mladih, ki jih ti pokažejo v sklopu prve zaposlitve. Najpogostejše pogošajo: sposobnost samostojnega dela, sposobnost prilagajanja, komunikacijske kompetence, sposobnost reševanja problemov, sposobnost dela s strankami. Aktivnost 'Job shadowinga' mladim omogoča prav to.

"Takšnih dogodkov bi bilo treba organizirati še več, saj s tem povečujemo interes mladih, da čeprav za današnje čase takšni poklici, ki niso posebej atraktivni, dobijo svojo realno vrednost in spoštovanje," so besede direktorja podjetja Rotis, d. o. o.

Samozavest, širok spekter spretnosti doma in v šoli ter volja do dela so tri komponente, ki odpirajo vrata na karierni vlak. VšečKAM in GREM - Karierni center za mlade vam pomagata na tej poti.

Maja Rupnik

Stiske med epidemijo

V preteklih dneh je bilo v medijih nekoliko več govora o duševnih stiskah študentov med epidemijo. Razlog za to so izsledki študije, ki jo je opravil Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) v sodelovanju z Društvom psihologov Slovenije, Inštitutom Andrej Marušič in Fakulteto za matematiko, naravoslovje in informacijsko tehnologijo Univerze na Primorskem ter Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani. Kot je bilo poudarjeno, so rezultati grozljivi, kar je za Radio Slovenija poudaril tudi psiholog Tomaž Vec: "Vsak četrty študent razmišlja o samomoru. To je podatek, zaradi katerega bi morala država skočiti pokonci in nekaj narediti."

Foto: Unsplash.com

Na posledice, ki jih imajo negotove krizne razmere na študente, je med drugih opozarjalo več študentskih organizacij, v preteklih dneh pa so tako študentske kot tudi akademske skupnosti na vlado in ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naslovile poziv, v katerem opozarjajo, da so študenti in študentke v času krize "ena izmed najbolj zapostavljenih družbenih skupin". "Lahko rečemo, da smo izgubljena generacija," so še navedli uvodoma.

Omenjena študija NIJZ je namreč pokazala, da je kar 89 odstotkov od skupno 484 vprašanih študentov v zadnjih štirih tednih (raziskava je potekala med novembrom in januarjem) opazilo motnje razpoloženja, kot sta anksioznost in depresija. Slabih 24 odstotkov sodelujočih pa je med psihofizičnimi težavami navedlo tudi samomorilno vedenje. Študenti so izpostavili še tesnobo in zaskrbljenost, obup, jezo, nihanje razpoloženja, napade joka, depresijo in panične napade.

Kako naj te grozljive podatke tolmačimo? "Samomorilne misli se lahko pojavijo zaradi različnih dejavnikov," pojasnjuje magistrica psihologije Urška Baković iz Centra za krepitev zdravja Kočevje. "Oseba lahko denimo izkusi neprijetne občutke, ki jo preplavljajo, zato si želi nekakšnega izhoda, prekinitve tega neprijetnega doživljanja. Lahko pa so te misli odraz potrebe po tem, da nekdo opazi našo stisko, torej da vplivamo na to drugo osebo. Možno je tudi, da se tovrstne misli pojavijo zaradi želje po pogovoru, komunikaciji z drugimi," pojasnjuje. Kot nadalje poudarja, so osebe s povečanim tveganjem za samomor običajno tiste, ki jih določeni dejavniki že bremenijo. To so lahko osamlje-

nost, ranljivost, pretekle ali vztrajajoče duševne motnje ter drugi obremenjujoči dejavniki, kot so recimo težave s fizičnim zdravjem, izguba, žalovanje in drugi stresni dogodki.

"Z vpogledom v opisano je tako povsem jasno, zakaj med ljudmi prihaja do težav v duševnem zdravju. Trenutna situacija prinaša številne stresorje – od finančnih do psihičnih (osamljenost, izguba ali negotovost zaposlitve, zmanjšanje dohodka, nezmožnost rednega fizičnega stika z bližnjimi), ki v nas sprožajo neprijetne občutke – od vsiljivih misli do žalosti, strahu, jeze," razloži Bakovićeva in poudarja, da je porast duševnih težav "hudo skrb vzbujajoč in resno kliče po sistemskem in lokalnem naslavljanju".

Kot pojasnjuje, v Centru za krepitev zdravja opažajo splošen porast potreb po obravnavi, "opazen pa je tudi dejanski porast števila tedensko obravnavanih pacientov. Med njimi so tako mladi na prehodu v odraslost kot starejši. Prejeli smo tudi nekaj klicev, povezanih s stisko otrok in mladostnikov." Kot pojasnjuje, so med stanji, ki pridejo na plano med delavnicami ali na pogovornih urah, najpogostejša zaskrbljenost, tesnoba s spremljajočimi vsiljivimi mislimi, panični napadi, izčrpanost, težave s spanjem, tekom, samomorilne misli, motnje hranjenja in težave v medosebnih odnosih, kot so konflikti, razdražljivost in nerazumevanje.

"Največ klicev smo zabeležili v prvem valu, nato so številke postopoma upadale," še pove Bakovićeva.

Pojasnjuje, da okoliščine, ki jih epidemija vztrajno prinaša, neugodno vplivajo na duševno zdravje otrok, mladostnikov, mladih na prehodu v odraslost, ljudi v srednji ter tudi pozni

odraslosti. Eden izmed mehanizmov, ki povzroča neugodno doživljanje, je že to, da je z epidemijo prišla vrsta ukrepov, ki so porušili naše ustaljene vsakodnevne vzorce oziroma rutino.

"Rutina, predvidljivost in z njima tudi občutek varnosti pa so še toliko bolj pomembni za ljudi z že razviti mi duševnimi motnjami. Torej lahko razumemo, kako se pri slednji populaciji stanje še prej poslabša ali pa je to poslabšanje intenzivnejše in se še bolj odraža v kakovosti življenja," je pojasnila.

Kot poudarja nadalje, je težko oceniti, katera starostna skupina je v tem procesu z vidika duševnega zdravja najbolj oškodovana. Pravi, da najbrž kar vse. Kot razlaga, se ti vplivi pri vsaki skupini kažejo drugače. "Otroci se lahko na psihične pritiske odzovejo psihosomatsko, torej s pojavom fizičnih boleznih psihičnega vzroka, kot so trebušne bolečine, glavoboli in podobno, zato je pomembno, da njihovo vedenje spremljamo in se o trenutnih razmerah pogovarjamo odkrito."

Trenutno pa so izjemno obremenjena skupina odrasli – tako mladi na prehodu kot tisti v srednji odraslosti. "Vpleteni so v delo, skrb za otroke in ostarele starše, skrbi jih glede prihodka oz. službe," pojasnjuje Bakovićeva in dodaja, da se pri tej skupini zato pogosto pojavijo znaki izčrpanosti, sčasoma lahko izgorelosti. Pa starejši odrasli? "Ti so nekako potisnjeni na stran. Njih smo v poskusih zaščite izolirali, kar je z vidika preprečevanja okužb povsem logično, a s seboj prinaša pomembne negativne učinke na njihovo rutino. Srečanja društev in druga skupinska druženja so za številne starostnike pomenila edini vir stika z ljudmi," navaja psihologinja.

"Vsi bi morali vedeti, da so duševne stiske nekaj, kar lahko izkusi vsak, še posebno v trenutnih razmerah," pove psihologinja in dodaja, da moramo, da bi se izognili pojavu težav ali poslabšanju že obstoječih duševnih motenj, delovati preventivno. Poskrbeti moramo za dobro kondicijo uma in telesa, kar lahko storimo z redno telovadbo primerne intenzivnosti, uravnoveženo prehrano, strukturiranjem časa za počitek in delo ter časa, namenjenega sproščanju, rednim zaupnim pogovorom z bližnjimi in rednim urnikom spanja. "Če se pojavijo težave, ki so se razvile do te mere, da nas pomembno ovirajo v vsakodnevnom življenju, pa se je smiselno obrniti na strokovnjake," pojasnjuje.

Na koga se lahko obrnemo?

V Centru za duševno zdravje odraslih Kočevje so dostopni po telefonu na številkah 01 893 90 42 in 040 591 511 ter prek e-poštnega naslova dusevno.zdravje@zdkocevje.si, v Centru za krepitev zdravja pa na 01 893 90 56 ali ckz@zdkocevje.si. Na voljo so tudi drugi telefoni za pomoč v stiski – na lokalnem nivoju je to številka, kjer se lahko pogovorite s psihologi ZD Kočevje: 040 314 568, na državnem nivoju pa klic v duševni stiski, ki je na voljo med 19. in 7. uro: 01 520-99-00 ali TOM telefon za otroke in mladostnike: 116 111.

"Ključno je, da se v svojem vsakdanjiku osredotočamo na dejavnike, ki jih lahko nadziramo – naše vedenje in reakcije na dogodke – ter na krepitev svoje psihofizične kondicije. Pri tem je povsem primerno, da zaprosimo za pomoč, ki pa naj bo strokovna," zaključuje psihologinja.

Neja Jerebičnik

Nataša Kos: Distance from your God, Likovni salon Kočevje 8. 4.–12. 6. 2021

V Likovnem salonu Kočevje enkrat letno gostimo muzej ali galerijo od drugje. Tokrat smo v Kočevje povabili Galerijo Murska Sobota, katere direktor in kustos dr. Robert Inhof je izbral prekmursko fotografinjo Natašo Kos.

S fotografijo se je začela ukvarjati ljubiteljsko in zase pravi, da je amaterska fotografinja. "Pravzaprav sem se fotografiji posvetila naključno pred nekaj leti, ko sem za rojstni dan dobila svoj prvi pravi fotoaparatus. Kmalu sem spoznala, da lahko z njim pripovedujem osebne zgodbe, v katerih se marsikdo najde." Fotografija jo je popolnoma prevzela in svet je začela gledati z druge perspektive. Fotoaparatus je postal njeno sredstvo za izpoved misli in opažanj ter prikaz drugačne realnosti.

Od samega začetka ustvarjanja jo je zanimal človek in njegov odnos do sočloveka. Njena dela pa so še kako aktualna tudi danes, ko smo zaradi epidemije postali ujetniki osamitve in izolacije. Še toliko bolj se pogloblja odtujenost med ljudmi. Poglobljata se individualnost ter samozadostnost ob uporabi elektronskih naprav in s temi povezana komunikacijska orodja. Fotografino zanimajo tudi posameznikova psihološka stanja, kot je melanholija. Njeni svetovi na neki način povzročajo tesnobo, nelagodje, a vseeno vabijo s svojo magičnostjo in estetikom. "Moje fotografije so avtoportretne in govorijo o mojem življenju kot umetniškem izražanju, kot dialogu z notranjim jazom, raziskovanju notranjih občutij, umeščanju sebe ali še bolj neumeščanju v okolico in v svet, ki nas obkroža. Likovni kritik dr. Robert Inhof meni, da gre pri mojih fotografijah za eno samo subtilno metaforo tragične človeške osamljenosti in izoliranosti. Tako vzdušje želim pokazati tudi z barvami oz. z odsotnostjo barv. Tiste, ki so prisotne, pa so pomemben del fotografije in zgodbe."

Tudi krajine Nataše Kos delujejo samotno in melanholično. Morda se ravno v teh najbolj odraža njena prekmurska narava, saj so prekmurske ravnice že pregovorno melanholične. Za svoje krajinske fotografije Nataša pravi, da so "pravo nasprotje večine mojih serij. So bolj umirjene, estetske in minimalistične. Na njih si spočiješ oči, misli in dušo."

Vendar pa se vedno znova vrača k raziskovanju človeka in njegove psihe. Zanima jo človek, ki se znajde v nekih življenjskih preizkušnjah, ali človek, ki išče življenje. Pri njenih delih ne gre le za refleksijo lastnih duševnih stanj. Gre za opazovanje okolice in njene refleksije zunanjega sveta. Ta drvi na čudna pota izolacije, odtujenosti in samozadostnosti.

V skoraj desetletju ustvarjanja Nataše Kos so nastale številne serije fotografij. Sicer sama o svojih delih pravi, da je do njih zelo (samo)kritična. "Veliko jih je v arhivu, a redkokatera zadosti mojim pričakovanjem oziroma zgodbi, ki jo želim povedati. Ali je preveč vsega ali je česa prema-

nadaljevanje. Ta ideja si je zaslužila svojo serijo. Edina skupna točka obeh serij je le punčka."

Sledila je serija fotografij Zabrisani. Te fotografije so posnete v domači dnevni sobi, na njih pa je viden le kakšen detajl telesa ali obraza. Prevladujejo hladne zamegljene sivo mod-

podobe." Podobno o seriji Novi svet, ki je še v procesu nastajanja, razmišlja tudi Nataša: "Znašli smo se v nekem novem času, v nekem novem svetu, kjer bližina in druženja postajajo vse bolj oddaljena. Prisiljeni živeti drug brez drugega, brez pristnih človeških stikov. Vse to spominja na tiste znanstvenofantastične filme, kjer človek tava sam po puščavi, išče zavetje v porušeni stavbah, brez ljudi, brez življenja. Samota postaja čedalje večji izziv, ki bo človeka ali pogubil ali ga dvignil v neke višje, svetlejše trenutke. Sama si želim, da bi nas ta izziv, ki smo mu priča, povzdignil v te druge višje, svetlejše čase."

Nataša Kos v fotografije vključuje tudi sebe kot objekt. Kot sredstvo za prikaz zgodbe. Razosebljeno telo za prikaz notranjih občutkov, prikaz duševnega stanja družbe. Prizori so njena refleksija zunanjega sveta. Tako je tudi pri seriji Distance from your God, kjer gre za prikaz stanja mimobežnih srečanj, ki pa niso prava srečanja. Kot razloži Nataša sama, je mimobežnost odraz nezanimanja. Na drugi strani pa vendar želja po "neki duhovni družabnosti in medsebojni komunikaciji. Kot duh, ki se v nekem trenutku znajde v presečišču dveh svetov - sveta mrtvih in sveta živih. Zato tudi izbira pokopališča kot kulise."

V fotografijah Nataše Kos se nakazuje težnja po eksperimentiranju na področju fotografskega medija, v katerem združuje različne tehnike in tematike. Prek naravnih motivov na eni strani, v katerih išče vrhunec estetike in minimalizma, do navezav na minevanje in preteklost ter celo bolj drznih poskusov prikaza različnih psiholoških stanj nam poskuša umetnica približati kosček lastnih intimnih občutenj. Nataša si želi, da bi lahko vsak izmed nas v sebi prepoznal in si priznal temačne občutke. Največji izziv pri njenem fotografskem delu, ki ga ima za hobi, ji predstavlja "nasprotje siceršnjemu delu v pisarni, je ravno raziskovanje človeške duše, odnosov med ljudmi oziroma odsotnost, osamelost, depresija, melanholija. Bi rekla, da kar neke 'temačne' globine naše duše. Prikazati jih želim tako, da se vsak, ki si moje fotografije ogleda, v njih tudi najde. Ker, hoteli ali ne, vsak izmed nas globoko v sebi skriva občutke, ki si jih ne želi priznati, kaj šele razkriti svetu."

Nadja Kovačič, Pokrajinski muzej Kočevje

Nataša Kos: Iz serije Zabrisani, 2017, Galerija Murska Sobota

Kos: Distance from your God, gostujoča razstava Galerije Murska Sobota v Likovnem salonu Kočevje, april 2021 • Foto: foto PMK Kočevje

lo. Moj stil niso 'zlikane fotografije' s popolnimi barvami, ostrimi predmeti in osebami. Bolj pomembno zame je s fotografijo povedati zgodbo in gledalcu dovoliti, da stanje in zgodbo razume in tudi sam občuti."

V Kočevju se umetnica predstavlja s fotografijami iz petih serij iz različnih časovnih obdobij. Še posebno osebna in intimna je serija fotografij Kaj ti je deklica? S fotografijami iz serije Melanholija v rdečem Nataša prikazuje stanje melanholije, depresije in tudi ohromelosti. Sama o tej seriji pravi, da je bilo najprej mišljeno "kot logično nadaljevanje serije Kaj ti je deklica?", vendar bolj ko sem se poglobljala v samo idejo in jo razvijala, bolj se je kazalo, da to ni in ne more biti

re barve. Nataša Kos je pri iskanju motivov zelo inovativna in izvirna. Če je veljalo, da se nam je s prihodom televizije v domove odprlo okno v svet, fotografinja tega ne razume tako. V sodobnem času, s pojavom številnih naprav in izkoriščanjem socialnih omrežij v takšne in drugačne namene, se bolj zdi, da smo mi tisti, ki se podajamo v virtualni svet. Robert Inhof je to celo poimenoval "tematizacija televizijskega zaslona – 'okno sveta' v lastno stanovanje, skozi katerega vstopajo različni prividi in različne zloslutne sence. Te podobe so na njenih fotografijah poleg avtoričinih lastnih podob hkrati tudi edine človeške ali vsaj človeku podobne podobe. Nikakor pa to niso resnične

'Mehlverderber' na Reški 2

Z izginjanjem spomina na predvojno Kočevje je pozaba zajela tudi nekdanja hišna imena. In tako bi ob vprašanju, kdo je bil Mehlverderber ali Mehlfranz, v mestu danes skoraj vsak samo še skomignil z rameni. Verjetno bi izjeme lahko prešteli na prste ene ali kvečjemu obeh rok, in še to predvsem zaradi tega, ker so potomci nekdanjih lastnikov še vedno naši someščani. V družinskem izročilu se tisto, kar drugim ne pove nič več, pač ohrani dlje.

Pa vendar je bila Mehlverderberjeva gostilna, če za zdaj ostanemo pri starem poimenovanju, včasih ena najbolj znanih in priljubljenih kočevskih birtij. Tudi med Slovenci, saj jo je slovensko časopisje uvrščalo na seznam priporočljivih lokalov, vsaj toliko časa, dokler gostilničarjeva žena neki družbi ob priložnosti baje ni zabrusila, da "v svoji gostilni ne potrebuje Slovencev". Po tem se je ljubezen ohladila in v tisku lahko prebiramo: "Slovenci, zlasti slovenski vozniki iz Poljan, Ribniške doline, Banjeloke itd., zapomnite si te besede prijazne Germanke in opustite njeno gostilno. Saj dobite vsega, kar potrebujete, pri

Foto: www.gottschee.at

Pirstützu, ki, četudi Nemec, javno priznava, da mu je Slovenec tako ljub kakor Nemec. Pričakujemo, da padejo te svareče besede na rodovitna tla."

A tudi zamere niso večne in ko se je Verderberjeva hčerka Hermina marca 1930 poročila s Slovincem, so bile že zdavnaj pozabljene. S prihodom Hermininega soproga Mirka, sicer trgovca z vinom, pa je gostilna, ki si je med obema vojnima delila prostore tudi s prodajalno stekla in porcelana, dobila še novo ime. Kočevski Slovenci so jo od zdaj poznali – in jo še vedno poznamo – kot Kajfeža.

Tistega Kajfeža pri avtobusni, ki je za ljudi Kajfež ostal tudi, ko so ga v povojnih desetletjih najprej preimenovali v gostilno Pugled in nato v gostišče Pod Stojno.

V sedemdesetih letih minulega stoletja je, mimogrede rečeno, Kajfež veljal za daleč najlepši gostinski lokal v Kočevju. Arhitekt Gašper Karlin iz šentjurskega projektivnega podjetja Alpos mu je ob prenovi na prelomu iz leta 1970 na 1971 namreč dal podobo, kakršno številni Kočevarji še zmeraj pomnimo: za stolčke in mize je uporabil sode, v ločeni sobi pa ure-

dil pivnico in vinotoč. Manj opaženo je morda ostalo, da je bilo gostišče prvi kočevski lokal, ki je dobil za tiste čase nadvse sodobno, svetlo kuhinjo: "... v njej ni nič črnega, ampak povsod vse v belem," so se navduševali tisti, ki so pokukali vanjo.

Toda zgradba za zidovi skriva tudi drugačne, precej temačnejše zgodbe.

Med drugo svetovno vojno je ob obleganju mesta v njej tako izgubilo življenje več mladih partizanov, ki so skozi vogalno okno hoteli opazovati bližnji grad, a zaradi neizkušenosti niso dojeli, da jih je na muho vzel ostrostrelec. Sredi sedemdesetih let pa sta med popivanjem dva mladeniča pri Kajfežu skovala načrt za verjetno najokrutnejši roparski umor, ki ga je kdaj doživelo Kočevje. V danes porušeni stavbi na Ljubljanski cesti sta več ur zverinsko mučila starejšo žensko, ki sta jo na koncu pokončala z leseno desko. Potem sta hišo mirno zapustila, za seboj zaklenila vrata in plen zapravila v Ljubljani. Kočevski policisti so ju prijeli dva dni po zločinu.

Za informacijo o vojnih dogodkih se zahvaljujem Tonetu Oražmu.

Mihael Petrovič ml.

LIP ODKUP HLODOVINE

**Vaš partner
v gozdu
že 70 let**

Predelava hlodovine
na lastni žagi

Kratki plačilni roki in
zanesljivo plačilo

Možnost izbire
elektronske izmere

lipbohinj.si

● BARAGA Bojan ☎ 030 634 434

● DEMŠAR Viljem ☎ 040 700 058

LIP BOHINJ

From **wood** to **wonders**.

Mestna kolesa KOLU ponovno na uporabo

Občina Kočevje je pred dvema letoma vzpostavila sistem izposoje mestnih koles KOLU, upravljanje sistema pa je v minulem letu prevzel Zavod Kočevsko. S prihodom pomladi smo kolesa servisirali ter jih ponovno namestili na postaje, kjer so zdaj na voljo vsem dosedanjim in novim uporabnikom ter obiskovalcem naše destinacije.

Za uporabo koles sistema KOLU morajo obstoječi uporabniki podaljšati letno članarino, vsi drugi, ki si želijo kolesa uporabljati, pa lahko na enem od prodajnih mest (trenutno v Kulturnem centru Kočevje – na blagajni Kavarne KCK, v TIC-u Železniška postaja Kočevje ali na blagajni

Kolesa mestnega sistema KOLU so spet na voljo za izposajo. • Foto: Kapele

Občine Kočevje) opravijo kratko in enostavno registracijo, ob kateri takoj prejmejo kartico za izposajo

koles. Letna članarina znaša 10 EUR, uporabnikom pa so kolesa na voljo vsak dan, tedensko skupaj do 14 ur.

Na vseh postajah so nameščena tudi razkužila in higienska priporočila, da je uporaba koles še bolj varna.

Mrežo postajališč sistema KOLU trenutno sestavlja že sedem postaj, kar uporabnikom omogoča, da svoje vsakodnevne opravke po mestu opravijo na zelen in trajnosten način ter pri tem storijo nekaj dobrega za okolje in zase. Z uporabo koles sistema KOLU boste podprli naša prizadevanja za spodbujanje trajnostne mobilnosti in razvoj naše zelene destinacije Kočevsko. Več dodatnih informacij o sistemu izposoje in registraciji lahko najdete na naši spletni strani: www.kocevsko.com/sl/kolu/.

Nadija Kolmanič

Kočevsko med dobitniki mednarodno priznane nagrade

Destinacija Kočevsko je za svoja trajnostna prizadevanja prejela mednarodno priznano nagrado Green Destinations Story Awards 2021. Ob koncu minulega leta se je Zavod Kočevsko uvrstil med nominirance za to nagrado, marca pa je v okviru virtualne turistične borze ITB Berlin NOW potekala podelitev, kjer smo v kategoriji Nature & Ecotourism osvojili drugo mesto.

Komisijo ocenjevalcev smo prepričali z doživetjem opazovanja medvedov v njihovem naravnem okolju, ki je izjemen produkt destinacije Kočevsko. Lani ga je kot butično petzvez-

dično doživetje Slovenia Unique Experiences prepoznala in nagradila tudi Slovenska turistična organizacija. Doživetje opazovanja medveda smo razvijali v sodelovanju z Zavodom za gozdove, OE Kočevje, in Tovarno trajnostnega turizma Goodplace, pri tem pa sledili smernicam za neinvazivno in trajnostno opazovanje divjih živali brez vplivov nanje ali njihov življenjski prostor.

Letošnji izbor nagrajencev je temeljil na primerih enkratnih zgodb in dobrih praks, ki so jih destinacije izvajale v preteklem letu, nominirance pa je komisija izbrala med destinaci-

jami, ki so se v minulem letu uvrstile med 100 najbolj trajnostnih po izboru mednarodno priznane organizacije Green Destinations. Med najpomembnejšimi kriteriji za izbor so bili inovativnost pristopa, učinkovitost pri naslavljanju izzivov za bolj trajnostni turizem in možnost prenosa primerov dobrih praks v druga okolja. Organizacija Green Destinations s podeljevanjem teh nagrad destinacije spodbuja k še večji zavezanosti k trajnostnemu delovanju, kar pozitivno vpliva tako na lokalno prebivalstvo kot turiste.

S prejemom nagrade smo dobili mednarodno potrditev za svoje us-

pešno delo ter odličnost na področju trajnostnih prizadevanj in trajnostnega razvoja produktov. Poleg destinacije Kočevsko sta se med nagrajence v Sloveniji uvrstili še destinaciji Brdo in Ljubljana, s tem pa smo utrdili svojo vlogo ter prepoznavnost in ugled destinacije Kočevsko v slovenskem in mednarodnem turističnem prostoru in potrdili, da so edinstvena doživetja in izkušnje, ki temeljijo na naravni dediščini ter ponujajo varna in avtentična doživetja na voljo tudi doma – v Skrivnostnem gozdu Slovenije.

Nadija Kolmanič

Hostel Bearlog ponovno certificiran z znakom Travelife

Na podlagi izjemno skrbnega dela na ključnih področjih trajnostnega turizma je Hostel Bearlog na ponovnem certificiranju ohranil mednarodno priznani znak Travelife GOLD. Travelife je mednarodno prepoznana certifikacijska shema, namenjena doseganju trajnostnih praks v turistični industriji, ki deluje pod okriljem britanskega združenja turističnih agencij.

Z znakom Travelife je bilo v več kot 50 državah po svetu certificiranih že 1.500 nastanitvenih obratov.

Certifikat Travelife prejmejo nastanitve, ki si prizadevajo za različne trajnostne ukrepe, s prejemom pa smo dokazali, da Zavod Kočevsko pri upravljanju Hostla Bearlog skrbi za aktivno izvajanje trajnostnih ukrepov na štirih ključnih področjih: zmanjševanje

svojega vpliva na okolje, skrb za izboljšanje ekonomskih in socialnih učinkov v svoji skupnosti, spoštovanje in ščitenje človekovih pravic in praks poštenega dela ter varovanje dobrega počutja živali in spoštovanje biotske raznovrstnosti.

Hostel Bearlog je prvi hostel na območju destinacije Kočevsko, kjer lahko gostje v centru Kočevja po

ugodni ceni prenočijo v tematsko opremljenih sobah, v njem pa so tudi osrednji turistično informacijski center destinacije Kočevsko. Za svoja prizadevanja k upoštevanju načel trajnostnega turizma je destinacija Kočevsko v minulem letu prejela tudi najvišje priznanje Zelene sheme – Slovenia Green Destination GOLD.

Nadija Kolmanič

Raziščite skrivnostno Kočevsko med najboljšimi projekti

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) je projekt Zavoda Kočevsko Raziščite skrivnostno Kočevsko izbralo in uvrstilo v bilten Najboljših 20 v 2020. Projekt smo izvedli v okviru razpisa za izboljšanje digitalnega razvoja in promocije turistične ponudbe destinacije, ki sta ga sofinancirala MGRT ter Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

V okviru projekta Raziščite skrivnostno Kočevsko smo med letoma 2018 in 2019 za razvoj destinacije in promocijo turistične ponudbe izvedli številne aktivnosti ter razvili tudi tri nove integralne turistične produkte: opazovanje divjih živali, kulinarčno doživetje Forestfest in virtualno doživetje in raziskovanje gradu Kostel. Produkti so bili zasnovani v skladu s smernicami STO za obliko-

vanje petzvezdičnih doživetij, njihove posebnosti pa izhajajo iz specifik destinacije Kočevsko ter poudarjajo njene razlikovalne prednosti naravnih, kulturnih in kulinarčnih danosti. S pomočjo razpisnih sredstev smo izvedli tudi obširnejšo digitalno promocijo destinacije, posneli predstavitevne destinacijske videe in fotografije, prenovili in nadgradili destinacijsko spletno stran ter izvedli izobraževanja

lokalnih ponudnikov.

Za izvedbo projekta, s katerim smo za razvoj lokalnega turizma poskrbeli za številne pomembne pridobitve in s tem postavili trdne osnove za nadaljnji turistični razvoj destinacije, smo v Zavodu Kočevsko skupaj namenili skoraj 225.000 EUR, od katerih smo od MGRT prejeli sofinanciranje v višini več kot 202.000 EUR.

Nadija Kolmanič

Glede na trenutne razmere in ukrepe je delovanje Kulturnega centra Kočevje že od lanske jeseni ustavljeno.

Za vse informacije o glasbenih in gledaliških dogodkih ter filmskih predstavah, ki bodo na sporedu po koncu omejitev, spremljajte našo spletno stran in profile na družbenih omrežjih.

Upamo, da bo kmalu spet napočil čas za snidenje z vami, do takrat pa ostanite zdravi.

www.kck.si

[@kckkocevje](https://www.instagram.com/kckkocevje)

[@kulturnicenterkocevje](https://www.facebook.com/kulturnicenterkocevje)

Pozor, hud pes!

Psi veljajo za človekovega najboljšega in najzvestejšega prijatelja. Čeprav so jih ljudje vrsto let imeli za čuvaje, je danes pes vse večkrat kar enakopravni član družine. A kljub vsemu so psi še vedno zveri, ki potrebujejo odgovornega lastnika oziroma skrbnika. Če lastniki psov svojega štirinožnega prijatelja ne obvladajo, lahko pride do različnih neprijetnosti. V nekaterih primerih tudi do bolj resnih, ko pes človeka poškoduje ali povzroči hudo škodo, v skrajnem primeru tudi smrt. "Pes je torej lahko človekov najboljši prijatelj, po drugi strani pa lahko tudi resno ogrozi človekovo zdravje in življenje. Zato je treba zagotoviti, da je lastništvo psa prijetno in varno tako za lastnika in druge ljudi kot tudi za psa samega," je zapisano v publikaciji, ki jo je leta 2010 izdal tedaj še Veterinarski urad Republike Slovenije.

Tematike o psih so skoraj vedno aktualne, v zadnjem času pa se vrstijo tudi pozivi in predlogi, da se prepove imeti pse na verigah, saj je takšno bivanje zanje fizično in psihično mučenje. Po slovenski zakonodaji je pes sicer še vedno lahko privezan, a veriga ne sme biti krajša od treh metrov, omogočeno pa mu mora biti gibanje v krogu šestih metrov. Na Hrvaškem so denimo zakonodajo spremenili proti koncu leta 2017, zato je tam prepovedano imeti pse dlje časa privezane. A bivalne razmere štirinožnega prijatelja so le ena od številnih odgovornosti, ki jih mora lastnik oziroma skrbnik prevzeti.

O odgovornosti lastnika

Odgovornost lastnika pride do izraza predvsem, ko govorimo o ugrizu psa. Tako za žrtev kot za lastnika psa je to najverjetneje najbolj neprijetno izkušnja, saj ima za žrtev napada lahko izredno resne posledice. O resnosti pasjega napada pa priča tudi dejstvo, da je v primeru, ko je pes nevaren za okolico oziroma povzroča občutno škodo in tega ni mogoče drugače preprečiti, dovoljeno psa usmrtiti.

Eno najstrožjih zakonodaj na področju vzreje živali imajo na Dunaju. V avstrijski prestolnici je že od leta 2010 obvezno opravljanje izpita za lastnike določenih pasem psov. Od te uvedbe je število ugrizov v treh letih upadlo za 63 odstotkov. Leta 2018 so sprejeli tudi novelo zakona o vzreji živali, po kateri morajo psi, ki so na seznamu nevarnih pasem, nositi nagobčnik in biti na povodcu, delež alkohola v krvi njihovih lastnikov pa ne sme presegati 0,5 promila, sicer lastniku grozi kazen v višini 1.000 evrov.

Definicija nevarnega psa

Nevaren pes je poleg psa, ki izpolnjuje pogoje za nevarno žival, tudi pes,

ki je ugriznil človeka oziroma drugo žival. Se pa pri nas za nevarne ne štejejo službeni policijski ali vojaški psi, katerih ugriz je posledica izvajanja službene dolžnosti, psi, katerih ugriz je posledica nedovoljenega vstopa osebe v objekt ali na ograjeno zemljišče, ki je na vhodu označeno z opozorilnim znakom, psi, katerih ugriz je posledica ravnanja z njimi med veterinarskimi posegi, in psi, ki še niso dopolnili devet mesecev starosti in so v tem obdobju ugriznili enkrat, datum skotitve psa pa je bil vnesen v centralni register psov že pred ugrizom.

Foto: Pexels.com

Po slovenski zakonodaji je šolanje psov obvezno, če nevaren pes z ugrizom povzroči poškodbo, tudi če ne gre za posebno hudo telesno poškodbo. Prav tako pa je šolanje obvezno za psa, ki živi ali bo živel v istem okolju kot lastnik, katerega pes je bil usmrčen zaradi povzročitve smrti oziroma če je z ugrizom povzročil hudo poškodbo. Šolanje mora biti opravljeno ob udeležbi lastnika, program pa potrdi upravni organ. Ali je bilo šolanje psa uspešno, preveri komisija, ki mora biti sestavljena iz strokovnjakov s področja poznavanja vedenja, vzreje in šolanja psov. Lastnik psa je dolžan dokazilo o uspešno opravljenem šolanju predložiti pristojni veterinarski organizaciji, ki ta podatek vnese v centralni register psov.

Agresivna vedenja se lahko pojavijo v različnih okoliščinah ter iz številnih razlogov. Skoraj vse divje živali so agresivne, ko varujejo svoja ozemlja, branijo svoje potomce in varujejo sebe. Vrste, ki živijo v skupinah, vključno z ljudmi in psi, agresijo in grožnjo agresije uporabljajo tudi za ohranjanje miru in pogajanja o socialnih interakcijah.

Da je pes agresiven, lahko pomeni celo vrsto stvari. Agresija namreč zajema več vedenj, ki se običajno začnejo z opozorili, končajo pa se lahko z napadom. Pes, ki kaže agresijo do ljudi, pred napadom skoraj vedno pokaže določeno zaporedje ali del vedenja, ki se postopno stopnjuje. Lahko postane zelo miren in tog, lahko pa zalaja tako, da zveni grozeče, lahko pa tudi skoči naprej oziroma se zažene proti osebi, ne da bi z njo imel stik. Lahko tudi ugrizne, pri čemer pes čeljusti dejansko ne stisne in s tem človeka ne

ne ugriznejo brez predhodnega opozorila.

Prevzgoja psa

Če oziroma ko pes ugrizne, tudi po prevzgoji, se lastniki pogosto sprašujejo, ali so lahko popolnoma prepričani, da je njihov pes dokončno 'ozdravljen'. Pokazalo se je, da je pri nekaterih vrstah pasje agresije ob upoštevanju tehnik spreminjanja vedenja mogoče zmanjšati pogostost teh vedenj in jih v nekaterih primerih tudi povsem odpraviti. Vendar – tako opozarjajo strokovnjaki – ni nobenega zagotovila, da je agresivnega psa mogoče popolnoma 'pozdraviti' oziroma spremeniti. Dostikrat je edina rešitev ta, da psa enostavno ne izpostavljam ljudem ali stvarem, ki sprožijo njegovo agresijo. Neko tveganje pa kljub temu ostaja.

Ker so za vedenje psa odgovorni njegovi lastniki oziroma skrbniki, morajo sprejeti previdnostne ukrepe, da pes ne bo nikogar poškodoval. Tudi če pri psu že vrsto let ni zaznati agresivnega vedenja, ni mogoče napovedati, kdaj bi se lahko združile vse potrebne okoliščine, ki bi ponovno sprožile agresijo.

Pri prevzgoji zato hitrih rešitev ni. Gre za dolgotrajen proces, uspešnost pa ni odvisna od same težave, ampak od tega, kako dolgo se ta pojavlja. Dlje so nezaželeni vedenjski vzorci prisotni, bolj so utrjeni in težje jih je odpraviti. Pri tem pa je izredno pomembno, da se pes ne prevzgaja pod prisilo, saj lahko ta na dolgi rok razvije fobije.

Kot poudarjajo strokovnjaki, je zato velik del prevzgoje posvečen ravno lastnikom psov. Cilj je poučiti lastnike in jih pripraviti na sistem, na katerega se bodo lahko zanesli, in jim predstaviti znanje in tehnike, da bodo psa lahko v prihodnje samostojno obvladali. Vzgoja psa je izredno pomemben dejavnik, zato je treba o odgovornosti in drugih morebitnih situacijah dobro premisliti, še preden si psa dejansko omislimo. Prvi korak pa je že pri vzgoji mladička.

Če se pri psu pojavijo težave s problematičnim vedenjem, se je priporočljivo čim prej obrniti na strokovnjake. **Neja Jerebičnik**

poškoduje, ali pa človeka 'udari' s svojim nosom, renči, pokaže zobe, ne nazadnje pa tudi ugrizne z dovolj pritiska, da nastane modrica ali vbodna rana. Takšni ugrizi se lahko tudi ponavljajo.

Ni nujno, da bo pes sledil ravno temu zaporedju, vedeti pa je treba, da pogosto izvajajo več omenjenih vedenj hkrati. Ker lastniki teh opozorilnih znakov ne prepoznajo vedno, si pasji ugriz, ko se ta zgodi, razlagajo kot dejstvo, da je pes ušel izpod nadzora. A strokovnjaki opozarjajo, da se to zgodi le redko. Čeprav so med opozorilom in ugrizom lahko zgolj milisekunde, psi skoraj nikoli

☎ 041884922
f @WOOCHEBRUS

BRUSILSTVO
WOOCHE

WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p.

Zgodba na dveh straneh

Kakšna je povezava med svinčnikom in navadno kaseto? Mlajše generacije ne poznajo ročnega prevrtavanja kaset, s katerimi smo hoteli prelisičiti slab mehanizem predvajalnika ali popraviti magnetni trak, ki ga je zmečkala snemalna glava v predvajalniku. 'Kompaktna kaset', majhna plastična škatlica s tesno navitim magnetnim trakom, je eden največjih elektronskih izumov 20. stoletja, ki je predrugačila glasbeno industrijo ter navade poslušalcev.

Izumitelj kasete Lou Ottens, ki je nedavno preminul v 94. letu, je zelo zgodaj pokazal zanimanje za elektronske naprave in že kot otrok sestavil radio, s katerim je njegova družina poslušala radio Oranje med nemško okupacijo Nizozemske. Leta 1960 je razvil prvi Philipsov prenosni snemalnik na trak, a ga je do zasnove kasete privedlo prav nezadovoljstvo nad okornimi in nepraktičnimi kolutnimi snemalniki.

Prvotna ideja je bila preprosta in praktična – kasete s trakom mora biti dovolj majhna, da jo lahko spraviš v žep. Leta 1963 so izum predstavili na berlinskem sejmu elektronike s sloganom 'Manjša kot zavojček cigaret!' Leto dni pozneje so za uspešni izum začeli uporabljati ime kompaktna kasete, Philips pa je na trg lansiral tudi predvajalnik in snemalnik, ki so ga napajale baterije. Kakovost medija najprej ni bila najboljša, saj je bila naprava namenjena predvsem snemanju pogovorov. Izum so kmalu kopirali po vsem svetu, leta 1968 je 85 proizvajalcev prodalo več kot 2,4 milijona predvajalnikov, kompaktna kasete je kmalu postala najbolj priljubljeni zvočni medij. A Ottensova zapuščina ni le kasete, deset let pozneje je začel iskati nove načine zapisovanja glasbe in leta 1979 izdelal prvi prototip zgoščenke.

Kasete je v ZDA prispela leta 1966,

Foto: www.unsplash.com

med prvimi izvajalci, ki so izkoristili novi medij, pa so bili Nina Simone, Eartha Kitt in Johnny Mathis. A je imela majhna plastična škatlica ogromen vpliv na način konzumiranja in odnos do glasbe. Šestdeseta leta so bila tudi čas, ko se je začel razvijati format glasbenega albuma kot celovitega dela – kompaktne kasete so prisilile poslušalca, da je poslušal album v celoti, saj je bilo težje izbirati posamezne skladbe kot na vinilni plošči. Od sedemdesetih let dalje potniki v avtomobilih niso bili več odvisni od muhavosti radijskega didžeja, ampak so s pojavom prvih avtomobilskih kasetnikov lahko sami izbirali glasbeno podlago svojih popotovanj.

Leta 1979 je Sony na trg poslal prvi walkman in svet glasbe ni bil nikoli več isti. Majhna naprava, ki sta jo poganjali le dve majhni bateriji, je ponujala povsem osebno izkušnjo poslušanja glasbe. Raymond MacDonald, profesor glasbene psihologije na

univerzi v Edinburgu, verjame, da so kasete spremenile način, kako razmišljamo o sebi. S prenosnimi kasetniki ali walkmani smo sami lahko izbirali glasbeno podlago svojega občutja, kasete je tako postala reprezentacija naše osebnosti, saj smo nanje lahko posneli glasbo, ki je predstavljala našo identiteto, medij, s katerim smo drugim predstavili svoja občutja. Walkman je pognal kasetni trg do vrhunca – le nekaj let pozneje je prodaja kaset prehitela prodajo vinilnih plošč, prevlado pa je izgubila šele leta 1991, ko je sloves najbolj praktičnega glasbenega medija prevzel CD. Do leta 2010, ko je ustavil proizvodnjo, je Sony izdelal več kot 200 milijonov prenosnih naprav.

Prazne kasete so postajale vse bolj dostopne, zato so si glasbeniki podtalnih glasbenih zvrsti albume pošiljali kar po pošti. Pankovski in rokovski glasbeniki, predvsem za železno zaveso, so se tako lahko izognili cenzuri,

glasbeniki pa niso potrebovali založb, da bi razširjali svojo glasbo, raperji v Ameriki so tako svobodno ustvarjali svoje 'mixtape', svobodno producirane in izdane albume. Na kasete si lahko presnel glasbo z vinilne plošče ali radijske postaje, ko so bile izdaje tujih albumov redke. Ker je bila kasete tudi računalniška pomnilniška naprava, si prek radijskih valov lahko predvajal tudi računalniški program, kar je v osemdesetih letih pri nas počel radio Študent.

Lahek, prenosni format, ki ga lahko spraviš v žep, pa se je izkazal tudi kot politično orodje. Med izgonom v Iraku in Franciji je Ajatola Homeini svojim privrženecem pošiljal posnete pridige, kjer je pozival k zrušitvi režima Reze Pahlavija. Govorjena beseda bolj pritegne kot črka na papirju, kasete pa se je izkazala kot pravišnji medij za širjenje verskih pridig.

Skupaj s preporodom vinilnih plošč pa se je s časom vrnila tudi kasete. Nanje poslušalce veže nostalgija, je pa njihova izdelava tudi izjemno poceni ter enostavna za uporabo. Ponovni vzpon pa beležijo tudi v popularni glasbi. Lani so proizvajalci kaset zabeležili 50-odstotno rast v primerjavi z minulim letom, britanska fonogramska industrija pa poroča, da se je leta 2020 v Združenem kraljestvu prodalo približno 157.000 albumov na kasetah.

Žarko Nanjara

Glasbena šola Kočevje vabi k vpisu v novo šolsko leto 2021/22

Na preizkus se lahko prijavite preko spletnega obrazca **INFORMATIVNI VPIS** na spletni strani www.gs-kocevje.si. Prijavnico s podatki o prijavljenemu kandidatu, ki jih boste vnesli v spletni obrazec, bomo natisnili v šoli in se z vami po telefonu oziroma elektronski pošti dogovorili za termin opravljanja sprejemnega preizkusa.

Otroci, ki so se rodili v letu 2015 in 2016, se lahko vpišejo v program predšolska glasbena vzgoja (2016) oziroma glasbena pripravnica (2015). Prav tako se lahko plesa željni otroci vpišejo v glasbeno šolo Kočevje v program plesna pripravnica (leto rojstva od 2016 do 2013). V vse tri programe lahko vpišete otroke brez predhodnega preizkusa glasbenih sposobnosti, do zapolnitve mest.

Otroke prijavite ob kliku na zavihek **INFORMATIVNI VPIS**, hkrati pa izpolnite še **VPISNI LIST** ter ga pošljite na sedež šole. Vpisni list lahko podpišete tudi z digitalnim podpisom (če ga imate) ter pošljete po elektronski pošti info@gs-kocevje.si, **PRIJAVO ZA VPIS** pa boste podpisali ob prvem prihodu v tajništvo šole (Vpisni list izpolnite samo za predmete brez predhodnega preizkusa).

Točne termine preizkusov glasbenih sposobnosti bomo objavili na spletni strani šole predvidoma v drugi polovici meseca aprila oziroma v začetku meseca maja, ko bo več znanega o poteku epidemije in z njo povezanih ukrepov.

Vesellimo se srečanja!

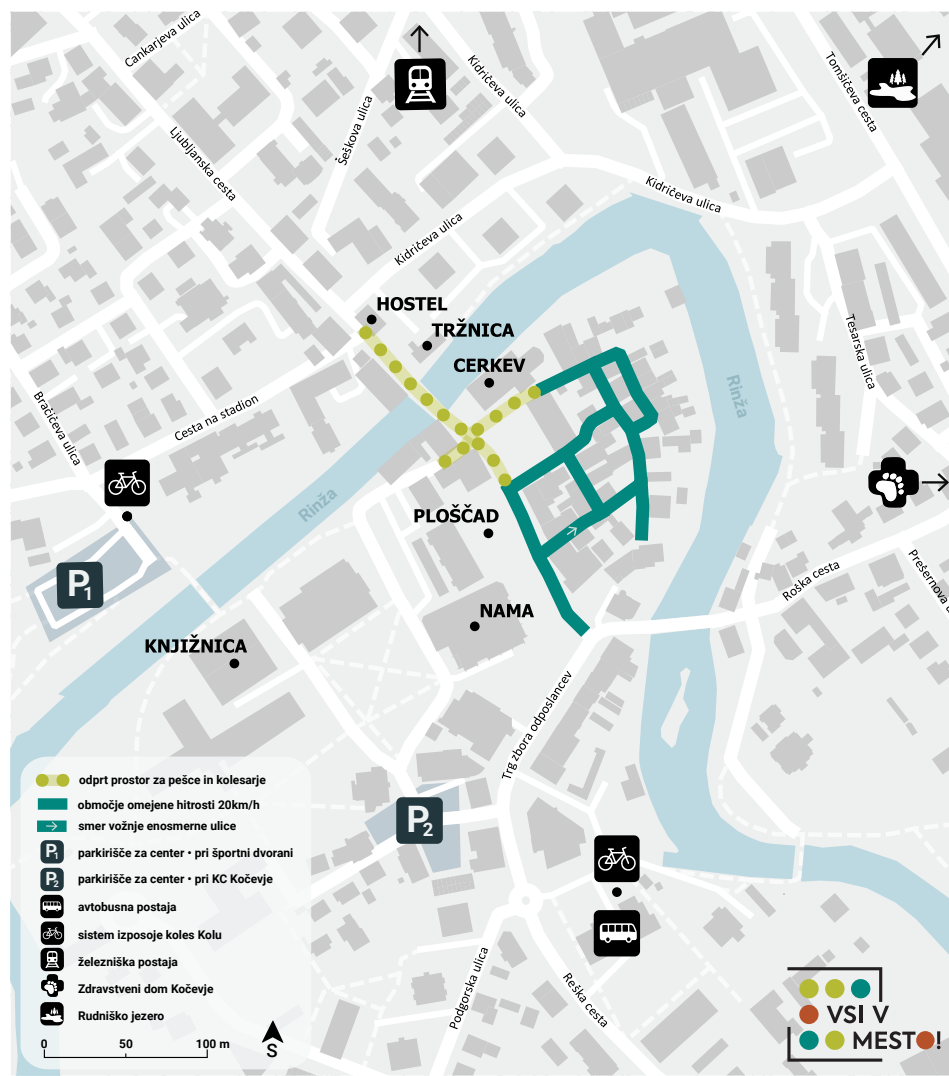
Glasbena šola Kočevje
Reška cesta 16, 1330 Kočevje
Tel.: 01/895 17 79
Faks: 01/ 893 10 28
E-pošta: info@gs-kocevje.si
Splet: www.gs-kocevje.si

Urejanje prometa in prostora za oživitev jedra

Med proučevanjem mesta in srečevanjem s prebivalci in zaposlenimi v Kočevju je ekipa projekta Vsi v mesto! odkrila veliko zanimivih podrobnosti. Tudi to, da so številni ljudje res radi doma v Kočevju in da si želijo, da bi se v mestnem jedru dogajalo več. To je dobro izhodišče za to, da jedro Kočevja po napornih mesecih spopadanja z epidemijo čim prej odpre prostor za nove dogodke in dejavnosti ter da postane čim bolj privlačno za vsakodnevna srečevanja, igro in sprostitev vseh prebivalcev in obiskovalcev.

Priprave za zagon testne ureditve jedra Kočevja so v polnem teku. Načrti za ureditev začasnega prometnega režima so v procesu usklajevanja s pristojnimi za promet, varnost in javno snago. Rešitve za urejanje javnega prostora z novimi klopmi, drevesi, cvetličnimi koriti so dorečene, ekipa Vsi v mesto! išče dodatno pomoč in podporo za izvedbo. Prav te dni ekipa še posebej nagovarja tudi lastnike podjetij, lokalov in objektov v jedru, da se pridružijo akciji in v dogovoru z občino v javni prostor mesta prenesejo del svojega programa.

V sredo, 21., in v petek, 23. aprila, bo nekje pri deklici s piščalko na Trgu sv. Jerneja stojnica projekta Vsi v mesto!. Takrat bo tam mogoče v živo dobiti odgovore na vprašanja, vzeti domov letak z osnovnimi informacijami o ureditvi in tudi ponuditi ekipi pomoč (potrebujemo drevesa, opremo, sredstva in delovne roke) in predlagati tudi kakšno idejo za programsko obogatitev jedra. Podpišite se pod oživljanje mestnega jedra tudi

Anja Slapničar in Urška Didovič, IPOp

vi! V četrtek, 6. maja, se bo začela delovna akcija.

Preurejanje jedra obsega izvedbo zapore Ljubljanske ceste za avtomobilski promet na odseku med tržnico in Trgom sv. Jerneja in zaporo prometa v prečni smeri mimo cerkve in Petchejeve hiše. Tako bo v javni prostor najbolj zgoščenega dela Kočevja in središčni del mestnega

jedra lahko zaživel v povsem novem ritmu in podobi. Razbremenjen avtomobilskega prometa bo postal javni prostor prijetno prizorišče in srečevališče. Bogatil bo vsakdanje življenje, spodbujal bo razvoj novih dejavnosti v pritličjih stavb in v javnem prostoru ter pritegoval pozornost obiskovalcev. Postal bo žarišče za programsko oživljanje številnih

drugih prizorišč v jedru.

Dovoz za stanovalce v staro jedro mesta bo možen samo z Roške ceste v eni smeri (glej shemo prometa na sliki) kot območje skupnega prometnega prostora. Dostava za lokale bo tudi s to ureditvijo še vedno potekala nemoteno. Zapora prometa bo izvedena s postavitvijo količkov, ki bo omogočala izvajanje urgentnih voženj. Parkiranje za obiskovalce centra bo urejeno na obstoječih lokacijah parkirišč pri Športni dvorani, za Namo in pri KCK-ju, vse so praktično v jedru, niti 5 minut peš hoje stran od mosta na Rinži.

Odsek Ljubljanske ceste, Karlov most in Trg zbora odposlancev, ki bodo od maja do septembra letos poskusno namenjeni izključno svobodni uporabi prostora, družabnosti, igri, pešcem in kolesarjem, bo poslikan s pisanimi talnimi oznakami in opremljen z novimi klopmi in drevesi. Začasna ureditev bo v poletnih mesecih ponujala možnost novih doživetij in druženja. Izkušnje nam bodo pomagale načrtovati nove akcije in razvoj procesa oživljanja jedra. Želimo si, da bi dogajanje spodbudilo številne akterje k snovanju novih idej in programov, ki bodo razvojno obogatili življenje in podobo mesta in občine. Oživljanje jedra je začetek nečesa večjega, kar želi doseči vsa naselja v občini in pljuskniti tudi daleč čez občinske meje. Že letos bo tako projekt Vsi v mesto! pognal tudi program Kočevske akcije, ki bo spodbujal in podpiral prebivalce pri urejanju skupnih in javnih površin v njihovem okolju.

Maja Simoneti

Napovedujemo projekt Kočevske akcije

V Kočevju prvič letos pripravljamo projekt Kočevske akcije, katerega osnovni namen je spodbuditi prebivalce k povezovanju tako, da sami uredijo kotičke v svoji okolici, ki jih najbolj poznajo, ki bi jih radi uporabljali in bi jih lahko tudi sami vzdrževali. S projektom Kočevske akcije želimo spodbuditi k proaktivnemu urejanju javnega prostora in podpreti majhne lokalne akcije, s katerimi boste lahko sami izboljšali svojo okolico in bodo predstavljale korist za celotno skupnost.

V letu 2021 projekt pilotno poskušamo samo s krajevno skupnostjo Kočevje Mesto, v okviru projekta Vsi v Mesto! V načrtu pa je, da prakso z izkušnjami v prihodnjih letih prenesemo na vse krajevne skupnosti. Projekt bomo izvajali po zgledu Mestne občine Ljubljana,

Foto: Tina Kotnik

ki ima za sabo že dve uspešni leti izvedenih pobud občanov pod imenom Zunaj.

Za akcije bo ključno, da jih predlagate ter izpeljete posamezniki skozi delovno akcijo širše skupnosti, na Občini Kočevje pa bomo poskrbeli za kritje materialnih stroškov do višine 800 evrov. V okviru projekta bomo letos poskušali podpreti čim več pobud (vsaj 5) v okviru razpoložljivih sredstev, tako da bomo omogočili kritje materialnih stroškov, zagotovili pa bomo tudi mentorsko vodenje. Pobude boste občani lahko vlagali maja, in sicer prek spletne prijavnice. Komisija bo pobude ocenila in podprla tiste, ki bodo ustrezale pogojem. Izvedba pobud bo mogoča poleti, vse do konca oktobra 2021.

T. Š. U.

Gradnja gasilskega doma PGD Dolga vas-Kočevje

Prostovoljno gasilsko društvo Dolga vas-Kočevje je bilo ustanovljeno leta 1912 in danes združuje več kot 100 aktivnih članov in članic, od tega 19 članov operative, ki v povprečju letno opravimo približno 3.400 ur dela. Redno se udeležujemo največjih tekmovanj, poleg vaj s člani vzporedno potekajo vaje z mladino in pionirji, kjer zadnja leta žanjemo uspehe na državnih tekmovanjih. Dejavnosti, povezane z vzgojo in izobraževanjem gasilcev, zahtevajo čedalje več prostora in opreme. Za uspešno delo pa so potrebni tudi ustrezni pogoji, gasilski dom, ki je bil zgrajen po drugi svetovni vojni, pa ne ustreza več.

V preteklosti smo imeli v vasi mladinski dom, ki je bil namenjen družabnemu dogajanju in vsem preostalim aktivnostim. Ko je zaradi slabega vzdrževanja in upada dejavnosti zgradba počasi začela propadati, se je družabno življenje preselilo v gasilski dom. Gasilke in gasilci smo tako prevzeli tudi gibalno družabnega življenja v vasi in povezujemo ter združujemo vaščane. V ta namen je bil dograjen prizidek, ki je za izvajanje vseh današnjih aktivnosti postal premajhen.

V zadnjih treh letih smo bili prisotni na 21 interventnih dogodkih v vasi in zunaj nje – v povprečju to pomeni od 7 do 9 operativnih gasilcev na intervencijo. Gasilska zveza Kočevje je naš trud in zavzetost nagradila in nam dodelila še eno gasilsko vozilo za prevoz moštva, ki ga nujno potrebujemo pri delu z mladino in izvajanju preostalih aktivnosti, a zanj v obstoječem objektu ni bilo dovolj prostora. Začeli smo iskati možnosti

Foto: Prostovoljno gasilsko društvo Dolga vas-Kočevje

dograditve ali preureditve obstoječih prostorov v dodatno garažo. Po mnenju strokovnjakov to ni bilo izvedljivo niti smiselno.

V našem gasilskem domu že več let potekajo različne prireditve, namenjene vaščanom, kot so: praznovanja kulturnega dne, dan žena, božične prireditve, praznovanje dedka Mraza, lutkovnih predstav, potopisnih predstavitev, silvestrovanja, vse volitve na državni ravni, nastopi pevskih društev, izvedbe različnih delavnic, rekreacija ... Pri obisku večjega števila ljudi je prihajalo do težav, kajti tla so bila pozimi hladna in pri povečani stopnji vlažnosti v prostoru se je na mrzlih tleh nabiral kondenz. Spodnji prostori so se ogrevali samo

na nekaj stopinj nad ničlo, ker ni bilo drugih možnosti. Prostor, v katerem so potekale prireditve, je slonel na dveh naknadno vgrajenih močnih jeklenih nosilcih, vendar se je kljub temu betonska plošča zaradi obremenitev povescila, kar pa seveda ni zagotavljalo več varnosti. Po posvetu s strokovnjaki smo se odločili, da je treba dom celovito prenoviti oz. rekonstruirati. Vzpostavili smo stik s projektantom Miranom Ruparčičem, ki je izdelal idejno zasnovo. Projektno dokumentacijo je izdelalo podjetje R-Inženiring, d. o. o., in marca letos smo dobili tudi gradbeno dovoljenje. Da je bil objekt kljub zunanemu lepemu videzu in urejenosti dotrajan, pa se je potrdilo tudi

pri rušenju. Izkazalo se je, da so bili nosilni zidovi in tramovje strehe v zelo slabem stanju in dotrajani.

Z novimi prostori bomo gasilci pridobili potrebne površine za vaje, usposabljanja in opremo, vaščani pa večjo in ustrežnejšo večnamensko dvorano v zgornjem nadstropju. Poudariti morem, da imamo voljo in željo po ohranjanju gasilskega izročila, kar bi z novim objektom lahko lažje in bolje uresničevali. Dolga vas je vsako leto večja in vse več je vaščanov, željnih druženja v prostorih gasilskega doma.

Prvi koraki so narejeni. Veliko dela bomo tudi v prihodnje opravili sami, saj nam znanja in volje ne manjka. Potrebno opremo za izvajanje operative in zagotavljanje osnovne požarne varnosti smo med gradnjo preselili na drugo lokacijo. Ker želimo, da je oprema za izvajanje požarne varnosti takoj, ko bo mogoče, v novih prostorih, bo morala biti gradnja hitra. To želimo realizirati že v tem letu. Gradnjo smo razdelili na več faz, prostore pa nameravamo urediti do maja prihodnje leto, da bi bili nared za praznovanje 110. obletnice društva, ki bo jeseni 2022.

Ocenjujemo, da je z veliko mero lastnega dela ta cilj možno doseči. Občina nam je za projekt namenila 100.000 evrov, za kar smo izredno hvaležni. Na pomoč so nam priskočili tudi vaščani s prostovoljnimi prispevki – za vso podporo se jim lepo zahvaljujemo. Žal pa je projekt veliko večji finančni zalogaj in to ne bo dovolj. Preostalo moramo zbrati sami.

Romana Marinč

KOČE
VJEM
ESTO
Σ550

Stopnice vodijo v goro vode,
v kraljestvo kralja Matjaža.

Pojdite k Rinži,
zbudite svojega kralja.

David Šušel, Pripovedi o Dolgi Rinži

OBČINA KOČEVJE

Polenta s šparglji

RECEPT

Sestavine:

- 1 šopek špargljev
- 250 g koruznega zdroba za polento (instant)
- 50 g masla
- 150 g ribanega sira
- oljčno olje
- sol
- poper
- peteršilj
- rezine paradižnika (1 kos)
- rezine bučk

Recept je pripravila Bojana Klepac

Priprava

Šparglje narežemo na manjše koščke. Nekaj minut jih kuhamo v slani vodi, v katero smo dodali žlico olivnega olja, nato jih odcedimo.

Mehko polento skuhamo po navodilih. Proti koncu kuhanja dodamo dve tretjini sira, eno tretjino špargljev, sesekljan peteršilj, maslo sol in poper. Polento dobro premešamo ter skuhamo do konca. Polovico stresemo v namaščen pekač. Naložimo šparglje (nekaj jih pustimo za dekoracijo). Dodamo drugo polovico polente, zgladimo površino, dodamo narezan paradižnik, bučke in preostale šparglje. Po vrhu potresemo še tretjino sira. V pečici pečemo 20 minut na 180 stopinj.

Jed je lahko samostojna ali kot priloga k mesnim jedem.

Kotiček Komunalne Kočevje

BIO ODPADKOV V ZABOJNIK NE ODLAGAJTE V PLASTIČNIH VREČKAH!

UPORABITE:

- papirnate vrečke,
- časopisni papir
- ali bio odpadke odložite brez embalaže

Lahko pa uporabite biorazgradljive vrečke, ki jih kupite tudi na blagajni Komunalne Kočevje.

ZBIRANJE ODPADNE ELEKTRONSKE OPREME Z MOBILNO ZBIRALNICO

Orodja in naprave, ki delujejo na baterije ali električni tok, baterije in sijalke zbiramo skupaj s podjetjem ZEOS, d.o.o. po naslednjem urniku:

SOBOTA, 22. 5. 2021

KRAJ IN LOKACIJA	URA
Predgrad - pri kulturnem domu	8.00 - 9.30
Kočevje - pri Športni dvorani	10.30 - 13.30
Stara Cerkev - pri pokopališču	14.00 - 16.00

SOBOTA, 29. 5. 2021

KRAJ IN LOKACIJA	URA
Fara - na prireditvenem prostoru	8.00 - 9.00
Banja Loka - pri ekološkem otoku	9.30 - 10.30
Kočevska Reka - pri igrišču	11.00 - 12.30
Kočevje - na parkirišču v Kidričevi	13.00 - 16.00

Opozorite zbiralca, v kolikor je naprava še delujoča, in poiskali ji bomo novega lastnika!

Zbirni center Mozelj je odprt vsak delovni dan med 7. in 19. uro ter vsako soboto med 9. in 13. uro, zato ni nobene potrebe, da nas kljub čiščenju ekoloških otokov 3x tedensko pričakajo prizori z leve slike...

Prosimo, da ob oddaji odpadkov nosite maske in ohranjate varnostno razdaljo!

Avtohiša Vrtin
Kočevje 21
8340 Črnomelj

+386 (0)7 35 66 101
info@vrtin.si
041 782 167 Matic

NA ZALOGI PREKO 50 RABLJENIH VOZIL Z GARANCIJO

PRODAJA IN SERVISIRANJE VOZIL

KAROSERIJSKA POPRAVILA

SERVISIRANJE VSEH ZNAMK VOZIL

QUICK CHECK CENITVE POŠKODOVANIH VOZIL

UVOZ VOZIL PO NAROČILU

ZA VAS POSKRBI MATIC OBRANOVIČ, KI VAŠE VOZILO
ODPELJE IN PRIPELJE BREZ DOPLAČILA

NOVI RENAULT MEGANE

začuti vožnjo na novo

169€ že za /mesec*
s paketom financiranja Renault fleksij[®]
ugodnosti do 1.500€**

*Mesečni obrok velja za model Renault MEGANE Zen TCe 115 in začetna cena 18.240 €, ki že vsebuje redni popust v višini 1.050 € ter dodatni popust v višini 200 €, ki velja ob nakupu z Renault Fleksi financiranjem. **1.500 € oglaševanih ugodnosti sestavljajo obvezno in osnovno kasko zavarovanje za 99 € v vrednosti 380 €, podaljšano jamstvo (5 let ali 100.000 km, karkoli se zgodi prej) v vrednosti 700 € in vzdrževanje za motor (4 leta ali 80.000 km, karkoli se zgodi prej) po polovični ceni, v vrednosti 425 €. Velja preko Renault financiranja. Priljubljenosti si pravico do napak. Poraba pri mešanem ciklu: 4,6-6,3 l/100 km. Emisija CO₂: 120-142 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFULL. Emisija NOx: 0,016-0,0368 g/km. Emisija trahih delcev: 0,00018-0,00222 g/km. Število delcev (x10⁻¹⁰): 0,01-0,27. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana.

renault priporoča Castrol

www.renault.si

AVTOHIŠA VRTIN D.O.O.

Kočevje 21, 8340 Črnomelj
tel: 07 35 66 101, mob: 040 454 020

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

SKUPNA OBČINSKA UPRAVA OBČIN KOČEVJE, KOSTEL IN OSILNICA - INŠPEKTORAT IN REDARSTVO

Kurjenje v naravnem okolju je prepovedano

O kurjenju in požiganju v naravnem okolju je bilo že veliko napisanega. Spomladi, ko se številni lotijo urejanja vrtov in njiv, se marsikdo znajde pred vprašanjem, kam z zelenimi oziroma biološkimi odpadki. Nekateri najdejo najhitrejšo rešitev in jih kar na kraju zakurijo. Pa je to dobra rešitev?

Požarov v naravi je v zadnjih letih zaradi toplih in suhih obdobij vse več. Najpogostejši povzročitelj pa je človek s svojo nepremišljeno dejavnostjo. Požare največkrat zanetijo lastniki zemljišč, ki želijo s svojih kmetijskih zemljišč odstraniti organsko maso zaradi lažjega obdelovanja. Žal se ljudje premalo zavedamo škodljivosti kurjenja na prostem zunaj za to namenjenih naprav, kar obremenjuje zunanji zrak z velikimi emisijami delcev ter drugimi toksičnimi novimi. Tudi na travnikih, pašnikih in gozdnih obronkih marsikdo spomladi zakuri suho travo. Včasih so zaradi kurjenja ob nizki hitrosti vetra in inverziji zadimljene doline in naselja.

Glavni razlog za prepoved kurjenja je predvsem v tem, da se zaradi požara v naravi povzroča tudi velika okoljska škoda in da se pri kurjenju širi neprijeten vonj, kar je še posebej neprijetno v urbanih sredinah.

Glede na enako obdobje je letos število požarov v naravnem okolju v velikem porastu. Število požarov na območju rudniškega jezera je v zadnjih mesecih doseglo ekstremne številke, kar je skrb vzbujajoče. Takšni ekstremni požari povzročajo veliko okoljsko obremenitev ter zelo uničujejo ekosistem na območju.

Uredba o ravnanju z odpadki določa, da morajo biti vsi odpadki, tudi naravni, primerno obdelani, torej ali predelani ali odstranjeni v skladu z določili uredbe. Določila Uredbe o obdelavi biološko razgradljivih odpadkov pomeni kompostiranje, mehansko-biološke obdelave ali katerikoli postopek higienizacije teh odpadkov, nikakor pa ne zažiganje v naravnem okolju.

Odlok o ravnanju s komunalnimi odpadki v Občini Kočevje povzročitelje odpadkov zavezuje, da jih ločeno zbirajo v tipiziranih posodah, namenskih zabojnikih in tipiziranih vrečah. Manjše količine bioloških odpadkov odložimo v tipske zabojnike oziroma posode z rdečim pokrovom, večje količine pa lahko pripeljemo v zbirni center v Mozelj in brezplačno oddamo.

Nadzor nad izvajanjem kurjenja v naravi in bivanjskem okolju izvaja okoljevarstvena inšpekcija. Medobčinski inšpektorat in Medobčinsko redarstvo, ki izvajata nadzor nad kršenjem občinskega odloka o ravnanju z odpadki, bosta v spomladanskem času še poostrila nadzor nad izvajanjem odloka.

Janko Kalinič

NOVA ŠKODA OCTAVIA

ŠKODA

JORAS CENTER

Ob železnici 7, Ribnica

tel.: 01 836 90 40

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,9–3,9 l/100 km in 113–91 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0461–0,0291 g/km, trdi delci: 0,00038–0,00012 g/km, število delcev: 2,14–0,04 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

TRADICIONALNA KITAJSKA MASAŽA BLAŽ ABRAHAMSBERG

Vzemimo si čas za svoje dobro počutje.

- TUI NA trad. kitajska masaža
- ŠPORTNA MASAŽA
- REFLEKSNA MASAŽA (se dela na stopalih)
- ANTISTRESNA - SPROSTILNA MASAŽA
- AKUPRESURA

Informacije in naročanje: gsm 031 260 358,
Blaž Abrahamsberg s. p., Tomšičeva 13, Kočevje

DARILNI BONI

Dobite jih v
Mestni cvetličarni,
Reška cesta 10A

Nerazumljivi neologizmi

JEZIKOVNI
NASVET

»Na nakolenčniku je gledal slikopis in jedel hrustopek.«

Ste razumeli zgornjo poved? Najbrž ne, ker verjetno nimate pojma, kaj je nakolenčnik (ne, to ni ortopedski pripomoček), slikopis in hrustpek. Gotovo pa veste, kaj je prenosni računalnik, film in kreker.

Omenjene besede so neologizmi, to so nove besede ali zveze, ki v jeziku še niso splošno uveljavljene, vsaj dokler se nanje ne navadimo in jih ne uza-vestimo. Eden od najbolj poznanih avtorjev neologizmov ali novotvorjenk pri nas je prof. dr. Jože Toporišič, slovenski jezikoslovec, ki je včasih na silo želel posloveniti besede, vendar je pri tem večkrat naletel na neodobravanje in posmeh. Seveda se omenjene besede niso uveljavile v slovenskem jeziku, je pa vseeno zanimivo preveriti še nekaj poskusov iz nabora neposrečenih poskusov slovenjenja.

- sendvič – zloženec, rezinec
- kreker – hrustopek
- kulinarika – kuhoslovje
- paintball – barvomet
- rafting – rekanje
- film – slikopis
- mobitel – nosiglas
- fotografija – svetlopis
- radio – glasoval
- avtobus – mnogovoz
- avtomobil – samovoz
- makadam – prašipot
- helikopter – zrakomlat, vrtilet
- telefon – hitroklic, hitroglas

Razlogov, zakaj se omenjene besede niso uveljavile, je več. Preden neko besedo prevedemo oziroma jo poslovenimo, se že navadimo na izvirno poimenovanje in je zelo težko uzavestiti novo poimenovanje. Na izvirno poimenovanje se nekako navadimo in ga ne prepoznamo več kot tujko. Jezik pa je, kot vemo, živa tvorba, ki se nenehno spreminja. Nekatere besede in poimenovanja izginjajo ali se uporabljajo zelo redko (arhaizmi), druge pa vdirajo iz tujih jezikov in se uveljavljajo kot neologizmi oziroma novotvorjenke. Nekatere od teh, kot že rečeno, podomačimo, druge pa ostanejo v izvorni obliki. Temu se ne moremo upreti, saj se z razvojem in novimi tehnologijami pojavljajo novi izrazi in ravno to dela jezik živ in prožen.

Jezik 'ustvarjamo' ljudje, ki ga govorimo, in če se beseda ne uveljavi, običajno ostane samo bled zapis ali popolnoma zamre.

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 65, april 2021 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevski.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevski.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrnilo poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-0752

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Madeline Miller

Kirka

Sanje, 2021

Kirka, vrhunski roman, ki sloni na antični mitologiji in po navdihu Homerjeve Odiseje, pripoveduje zgodbo o mitološki čarovnici, ki jo lastni sorodniki zavržejo in se zato obrne k svetu ljudi. Bogu Sonca in nepopisno lepi materi se rodi hčerka, njuno popolno nasprotje. Ni obdarjena z božansko močjo očeta niti z materino pogubno očarljivostjo. Je nenavaden in nezaželen otrok s čarovniškimi močmi. Poimenujeta jo Kirka. Da bi našla prijatelje, se približa svetu smrtnikov. Ko odraste v samozadostno in samozavestno žensko, nanjo prežijo številne nevarnosti. Obenem je to tudi zgodba o tekmovalnosti v družini, spletkah v božanskih palačah, ljubezni in izgubi. Roman Kirka je moderni ep, ki slavi močno žensko in njeno preobrazbo.

Stephane Garnier

Živeti po mačje

Vida, 2020

Po knjigi Živeti po mačje bodo zagotovo posegli ljubitelji mačk, toda iz knjige avtorja Stephana Garniera se vsi lahko česa naučimo in hkrati mogoče izboljšamo kakovost svojega življenja. Knjiga je sklop prisrčnih ilustracij s kratkimi opisi mačjih vrednot, ki ponazarjajo trenutke v njihovem življenju, avtor in njegov maček Ziggy pa nam na razumljiv in zabaven način razložita, kako najti notranji mir in se upreti stresu. Mačje življenje je že nekaj let predmet nešteto študij – njihove popolne sproščenosti, samozavesti, radovednosti, elegancije, svobode in ne nazadnje tudi mačje miselnosti. Razlika med psom in mačko. Pes si misli: hranijo me, varujejo me, gotovo so bogovi. Mačka si misli: hranijo me, varujejo me, gotovo sem božanstvo. Ira Lewis
Preberimo knjigo. Poskusimo zaživeti polno življenje brez skrbi in tegob. Kot mačka.

Judith Albrecht

Knjižica pravljič o hrepenenju

Ebesede, 2021

Pravljice so, lahko rečemo, med najstarejšimi domišljjskimi literarnimi vrstami, kar jih poznamo. Namenjene so predvsem otrokom, a še v 18. stoletju so bile napisane za odrasle. Nemška avtorica Judith Albrecht je obudila to staro tradicijo in napisala štiri pravljice za mladino, ki so zanimive tudi za odrasle bralce. Avtorica je profesorica socialne antropologije na univerzi v Berlinu, in to se tudi pozna pri motivih v pravljičah. Prva govori o dveh bratih in usodni ljubezni, druga o nenavadni ljubezni med zvezdico in ribo, tretja o zagrenjenem starčku, ki ne čuti več ljubezni do soljudi, in zadnja o nesrečni ljubezni med mladim mornarjem in njegovim dekletom na daljnem Kitajskem. Vse štiri zgodbe obravnavajo ljubezen v različnih oblikah, ki se končajo žalostno, razen v tretjem primeru, ko zagrenjenega starčka iz njegove samote in ljudomrznosti zdrami sosedov fantič in mu dopove, da je njegov odnos do soljudi zgrešen in najbolj škodljiv prav zanj.

Stefanie de Velasco

Tigrovo mleko

Cankarjeva založba, 2021

Izjemen prvenec nemške pisateljice, po katerem so posneli odmeven film. Glavni junakinji sta prijateljici: 14-letna Nini in Jameelah, prva plavalas Nemka, druga temnolasa iraška begunka. Živita v Berlinu, v okolju, ki je mešanica različnih kultur številnih narodov. Nimata posebnih ciljev v življenju, družina jima ne ponuja potrebne opore, okolje in šola še manj. Vse, kar počneta čez poletje, je zabava, veliko alkohola, kraje po trgovinah in celo občasna prodaja spolnih uslug. Njuno življenje se spremeni, ko sta priči krutemu umoru, ko brat ubije sestro, ker se je zaljubila v fanta druge narodnosti in vere. Oba prihajata iz držav nekdanje Jugoslavije in sovraštvo je posledica krvavih vojn. Dekleti ne prijavita umora, dokler njun vrstnik Amir ne prevzame krivde svojega starejšega polnoletnega brata. Tu se prijateljici ne moreta uskladiti, saj različno sodita o tem, kaj je pravično in kaj ne. Knjiga je izjemna tudi zato, ker ne slika črno-belih medkulturnih donosov v sodobni Evropi. Odlično branje za starejše mladostnike in seveda za odrasle bralce.

Kočevsko.
CEPI SE! ►

Skupaj naprej!

DOVOLJ EPIDEMIJE? CEPIMO SE.

Zaščiti sebe in svoje bližnje pred okužbo
in dolgoročnimi posledicami Covida-19.

Cepiva so **varna in preizkušena**. Stranski učinki
so blažji in krajši kot posledice bolezni.

Le z zadostno precepljenostjo lahko
ustavimo epidemijo in omejitev.

OBČINA KOČEVJE

**OSTANIMO PRIMER DOBRE
PRAKSE CEPLJENJA.**

Vse informacije o cepivu
in naročanje na enem mestu:

040 556 250 | cepljenje@zdkocevje.si

PRIJAVITE SE.